

Народна банка на Република Северна Македонија

ДИРЕКЦИЈА ЗА МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА И ИСТРАЖУВАЊЕ

Најнови макроекономски показатели Преглед на тековната состојба

јуни 2023 година

Најнови макроекономски показатели

Преглед на тековната состојба – влијанија врз монетарната политика

Прегледот на тековната состојба има за цел да даде осврт на најновите макроекономски податоци (март 2023 – мај 2023 година) и споредба со последните макроекономски проекции (април 2023 година). Со тоа ќе се утврди колку тековната состојба во економијата соодветствува со очекуваните движења на варијаблите во последниот циклус проекции. Прегледот е фокусиран на промените на екстерните претпоставки и остварувањата кај домашните варијабли и на тоа како овие промени се одразуваат врз амбиентот за водење на монетарната политика.

Во најновите проекции за глобалната економија од јуни, меѓународните организации¹ извршија нагорни ревизии на оцените за глобалниот економски раст во 2023 година, додека очекувањата за 2024 година се слични во однос на претходните оценки. Притоа, ризиците околу проекциите за идниот глобален раст и натаму се надолни и главно се поврзани со одржувањето повисоки стапки на инфлација подолго од очекуваното и позатегнатите финансиски услови, со влијание врз стабилноста на финансиските пазари и ранливоста на брзорастечките високозадолжени земји. Останатите ризици се поврзани со повисоките цени на енергентите од очекуваните и со повеќе социоекономски ризици (стареење на населението, евентуално послабите стапки на раст на инвестициите и на продуктивноста, климатски промени, зголемени геополитички тензии и трговски ограничувања), со неповолен ефект врз очекуваниот глобален долгорочен раст. Од друга страна, како **позитивни ризици** се наведуваат посилниот раст на побарувачката од очекуваниот и посилното намалување на инфлацијата во големите економии. Во однос на економските движења во **еврозоната**, како наш главен трговски партнер, економската активност веќе втор квартал последователно бележи минимален квартален пад од 0,1%, упатувајќи на техничка рецесија на почетокот од годината. Воедно, стапката на годишен раст на БДП во првиот квартал на 2023 година повторно забави и се сведе на 1% (1,8% во претходниот квартал). Оттука, во јунските проекции, ЕЦБ направи минимална надолна ревизија за 2023 и 2024 година, додека за 2025 година проекцијата е непроменета, така што се очекува дека растот ќе изнесува 0,9%, 1,5% и 1,6% во 2023, 2024 и 2025 година, соодветно². Движењата на пазарот на труд во еврозоната и понатаму се поволни, при што бројот на вработени во првото тримесечје на 2023 година се зголеми за 1,6% на годишна основа (1,5% во претходниот квартал), а стапката на невработеност во април е на најниското историско ниво и изнесува 6,5%³ (6,6% во просек во првиот квартал). Инфлацијата во еврозоната забележа посилно забавување, сведувајќи се на 6,1% на годишна основа (7% во април), во услови на пад на цената на енергентите и забавен раст кај цените на храната и базичната инфлација. Притоа, најновите проекции на ЕЦБ покажуваат минимална нагорна корекција на идната патека на инфлацијата, односно се очекува дека инфлацијата ќе изнесува 5,4% во 2023, 3,0% во 2024 и 2,2% во 2025 година⁴. Во поглед на **странската каматна стапка ЕУРИБОР** со едномесечна рочност, најновите оценки за 2023 и 2024 година се ревидирани нагоре, што е во согласност со одлуката на ЕЦБ на јунскиот состанок за зголемување на основните каматни стапки за 25 базични поени и со очекувањата за нивно натамошно зголемување.

Гледано преку одделните квантитативни показатели за надворешното окружување значајни за македонската економија, растот на странската ефективна побарувачка е ревидиран нагоре за 2023 година, а надолу за 2024 година во споредба со

¹ ОЕЦД, Економски изгледи, јуни 2023 година; Светската банка, Глобални економски изгледи, јуни 2023 година.

² Во мартовските проекции, проектираниот раст на БДП изнесуваше 1% во 2023 година и 1,6% во 2024 и 2025 година.

³ Се однесува на периодот од април 1998 година, од кога се објавуваат месечните податоци за стапката на невработеност во еврозоната.

⁴ Во мартовските проекции, беа проектирани стапки на инфлација од 5,3%, 2,9% и 2,1% во 2023, 2024 и 2025 година, соодветно.

априлските проекции, додека оцената за **странската ефективна инфлација** за 2023 година е коригирана во нагорна насока, без промени во оцената за 2024 година. Во однос на **девизниот курс евро / САД-долар**, повторно се очекува депрецијација на САД-доларот во однос на еврото, но посилна во 2023 година и малку послаба во 2024 година во однос на проекциите од април. Оцените за **светските цени на примарните производи** за 2023 и 2024 година се ревидирани надолу во однос на април, при што и во двете години се очекува пад на цените. И натаму движењата и оцените за цените на примарните производи се исклучително променливи и под силно влијание на случувањата поврзани со војната во Украина, што создава голема неизвесност околу нивната идна динамика и ефектите врз глобалната и домашната економија, пред сè на краток рок.

Најновите показатели од домашната економија упатуваат на макроекономска слика којашто главно е во согласност со априлските проекции, иако во одделни сегменти се забележуваат извесни отстапувања. Во согласност со објавените проценети податоци за БДП, во првиот квартал од 2023 година реалниот раст на БДП забрза искачувајќи се на 2,1% на годишна основа (по растот од 0,6% во претходниот квартал), малку посилно во однос на забрзувањето на растот проектирано за овој квартал во априлскиот циклус проекции. Анализирано по компоненти, растот во првиот квартал се должи во целост на позитивниот придонес на нето-извозот, во услови на солиден раст на извозот и пад на увозот. Домашната побарувачка има негативен придонес, како резултат на високиот пад на бруто-инвестициите (поради пониските залихи при висока споредбена основа од лани под влијание на неповолните влијанија од војната во Украина и влошување на пазарот на енергија) и падот на јавната потрошувачка, при забавен раст кај личната потрошувачка. Високофреквентните податоци за вториот квартал од 2023 година со кои се располага во моментот се недоволни за согледување на состојбите во целина. Засега, податоците за април покажуваат умерени негативни движења кај индустриското производство, наспроти минималниот раст во претходниот квартал, како и реален годишен пад на прометот во вкупната трговија, по растот во претходниот квартал. **Во однос на промените кај потрошувачките цени, во мај 2023 година годишната стапка на инфлација и натаму забавува, сведувајќи се на 11,3% (13% во претходниот месец), во согласност со оцените за забавување на стапката на инфлација во рамките на априлскиот циклус проекции.** Забавувањето на годишната стапка на инфлација е условено од забавениот раст на цените кај сите три компоненти. Ревизиите во однос на очекуваните движења кај надворешните влезни претпоставки за проекцијата на инфлацијата се главно во надолна насока. Притоа, и понатаму е нагласена високата неизвесност во движењето на светските цени на примарните производи во следниот период, при неизвесни економски ефекти од војната во Украина.

Анализата на показателите на адекватноста на девизните резерви покажува дека тие и понатаму се во сигурната зона. Во однос на последните расположливи податоци од надворешниот сектор, податоците за надворешнотрговската размена во април 2023 година засега упатуваат на понизок трговски дефицит од очекувањата за вториот квартал од годината според априлската проекција, но периодот на оцена е премногу кус за да можат да се изведат попрецизни заклучоци. Податоците за менувачкото работење заклучно со крајот на мај 2023 година укажуваат на можност за остварување нето-приливи од приватните трансфери коишто се повисоки од очекувањата за вториот квартал од 2023 година според априлската проекција. Остварувањата кај билансот на плаќања за првиот квартал од 2023 година упатуваат на суфицит во тековната сметка наспроти очекувањата за мал дефицит според априлската проекција, при истовремено остварување нето финансиски приливи пониски од очекуваните.

Во однос на **движењата во монетарниот сектор**, вкупните **депозити** во април 2023 година се зголемија за 1,4% на месечна основа. Од секторски аспект, зголемувањето произлегува од позитивниот придонес на сите сектори, особено кај депозитите на претпријатијата, придружено со растот на депозитите на домаќинствата и депозитите од останатите сектори. Од валутен аспект, раст има кај депозитите во домашна валута (со

вклучени депозитни пари), при понизок позитивен придонес на депозитите во странска валута. На годишна основа, вкупните депозити во април 2023 година се повисоки за 8,7%, при проектиран годишен раст за вториот квартал од 7,6% во согласност со априлската проекција. **Вкупните кредити** на приватниот сектор во април 2023 година забележаа месечен раст од 0,6%, за што во поголем дел придонесуваат кредитите на претпријатијата, при помал позитивен придонес на секторот „домаќинства“. Според валутната структура, зголемувањето во најголем дел е резултат на растот на кредитите во домашна валута, при помал позитивен придонес и на кредитите во странска валута. На годишна основа, растот на вкупните кредити во април 2023 година изнесува 6,3%, при проектиран раст за вториот квартал од 2023 година од 6,2%, според априлската проекција.

Во Буџетот на Република Северна Македонија во периодот од јануари до април 2023 година е остварен дефицит од 12.490 милиони денари. Буџетскиот дефицит е финансиран преку задолжување на државата на странскиот и на домашниот пазар, при истовремен раст на депозитите на државата кај Народната банка. Остварениот буџетски дефицит за периодот јануари – април 2023 година претставува 29,2% од планираниот дефицит во Буџетот за 2023 година.

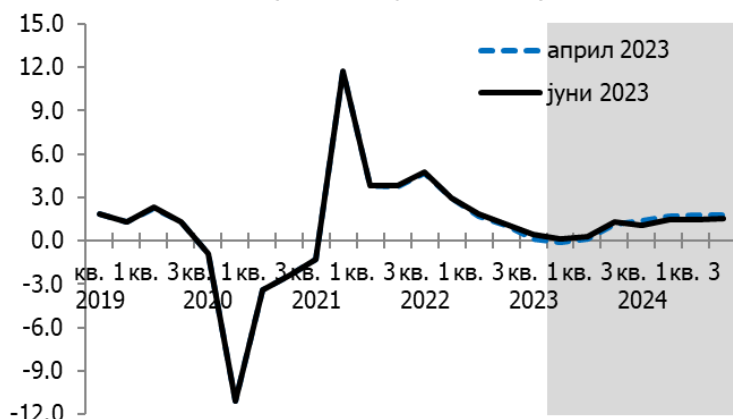
Според најновите оценки и согледувања, остварувањата кај клучните макроекономски показатели се главно во согласност со очекувањата, но неопходна е натамошна претпазливост во водењето на политиките. Во согласност со очекувањата, во мај 2023 година годишниот раст кај домашните цени и натаму забавува, а забави и базичната инфлација, којашто иако се сведе на едноцифрено ниво, и натаму е висока. Неизвесноста од идната динамика на цените на примарните производи на берзите сè уште постои поради војната во Украина, којашто не стивнува. Во однос на економскиот раст, остварувањата во првиот квартал од 2023 година упатуваат на забрзување на растот на БДП, малку посилно од очекувањата според последните проекции, а од малкуте достапни високофреквентни податоци за домашната економска активност за вториот квартал од оваа година засега не може да се извлечат попрецизни оценки. Девизните резерви и натаму се на соодветното ниво, при поволни движења на девизниот пазар и натамошен висок прилив на девизи на менувачкиот пазар. Во монетарниот сектор, последните податоци засега се во согласност со проекциите за забрзан раст кај депозитите, а поумерен кај кредитите во вториот квартал од годината.

Во мај 2023 година и натаму забавува домашната стапка на инфлација и се намалуваат светските цени на храната и енергијата

Постепеното забавување на годишниот раст на домашните потрошувачки цени што започна во ноември минатата година, продолжи и во мај 2023 година. Забавувањето на годишната стапка на инфлација во мај доаѓа во услови на забавен раст на цените кај сите три компоненти. Врз забавениот годишен раст на домашните цени на храната влијае значителното надолно поместување на цените на основните прехранбени производи на светските берзи (изразени во евра), веќе четири месеци по ред, пред сè на маслата, житарките и млечните производи. Исто така, во текот на април и мај одредено влијание имаа и мерките за намалување и замрзнување на дел од основните прехранбени производи, како надоврзување на претходно донесените мерки за ублажување на ценовните притисоци. Покрај прехранбената компонента, надолен притисок врз домашната инфлација има и забавениот годишен раст на цените на енергијата, што е одраз на домашните цени на нафтените деривати, во услови на надолен тренд на цената на суровата нафта на светските берзи. Значително забавување се забележува и кај базичната компонента на инфлацијата во услови на послаби директни и индиректни притисоци од цените на енергијата и храната, при значително побавен раст на цените на воздушниот сообраќај и поумерен раст на цените на услугите во рестораните и хотелите.

Селектирани макроекономски показатели ^{/1}							2022																2023						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	јан.	фев.	мар.	Кв.1	апр.	мај	јуни	Кв.2	јул.	авг.	септ.	Кв.3	окт.	ное.	дек.	Кв.4	2022	јан.	фев.	март	Кв.1	април	мај
I. Реален сектор индикатори																													
Бруто домашен производ (годишна реален раст) ^{/2}	2.8	1.1	2.9	3.9	-4.7	3.9				2.2				4.0				2.0				0.6	2.1				2.1		
Индустриско производство ^{/3}																													
стапка на промена (годишна)	3.4	0.2	5.4	3.7	-9.5	1.4	0.7	6.2	3.2	3.4	-3.8	8.6	-0.2	1.3	-5.0	0.2	-0.5	-1.8	-5.2	-3.7	-1.3	-3.4	-0.2	-2.3	1.0	1.2	0.1	-1.6	
кумулятивна просечна стапка	3.4	0.2	5.4	3.7	-9.5	1.4	0.7	3.6	3.4	3.5	1.5	2.9	2.3	2.3	1.2	1.1	0.9	0.9	0.3	-0.1	-0.2	-0.2	-0.2	-2.3	-0.5	0.1	0.1	-0.3	
Инфлација ^{/4}																													
ЦПИ Инфлација (годишна) ^{/5}	-0.2	2.4	0.9	0.4	2.3	4.9	6.7	7.6	8.8	7.7	10.5	11.9	14.5	12.3	16.0	16.8	18.7	17.2	19.8	19.5	18.7	19.3	18.7	17.1	16.7	14.7	16.1	13.0	11.3
ЦПИ Инфлација (кумулятивна просечна)	-0.2	1.4	1.5	0.8	1.2	3.2	6.7	7.1	7.7	7.7	8.4	9.1	10.0	10.0	10.9	11.6	12.4	12.4	13.2	13.8	14.2	14.2	14.2	17.1	16.9	16.1	16.1	15.3	14.5
Базична инфлација (кумулятивна просечна)	1.3	2.3	1.5	0.5	0.9	2.4	2.6	3.3	3.8	3.8	4.3	4.8	5.2	5.2	5.5	5.8	6.2	6.2	6.5	6.8	7.1	7.1	7.1	10.8	10.6	10.2	10.2	10.2	9.9
Базична инфлација (годишна) ^{/5}	1.0	2.8	1.4	-0.3	1.9	2.9	2.6	3.9	4.9	3.8	5.8	6.6	7.3	6.6	7.3	8.1	8.9	8.1	9.2	9.8	10.8	9.9	10.8	10.8	10.4	9.5	10.2	10.1	8.9
Работна сила																													
Стапка на невработеност ^{/11}	23.7	22.4	20.7	17.3	16.4	15.7				14.7				14.5				14.3				14.0	14.4				13.3		
II. Фискален сектор индикатори																													
(Централен Буџет и Буџети на фондови)																													
Вкупни буџетски приходи	169,356	179,673	188,505	203,822	189,554	218,021	16,761	18,844	21,501	57,106	21,745	16,890	20,572	59,207	21,225	19,308	21,739	62,272	21,838	18,958	23,704	64,500	243,085	19,278	18,758	28,005	66,041	21,211	
Вкупни буџетски расходи	185,407	196,561	200,071	217,445	243,421	256,906	20,220	22,241	21,316	63,777	19,753	20,647	22,483	62,883	21,051	20,264	26,694	68,009	22,108	26,456	35,363	83,927	278,596	20,690	23,008	25,858	69,556	30,186	
Буџетско салдо (готовинска основа)	-16,051	-16,888	-11,566	-13,623	-53,867	-38,885	-3,459	-3,397	185	-6,671	1,992	-3,757	-1,911	-3,676	174	-956	-4,955	-5,737	-270	-7,498	-11,659	-19,427	-35,511	-1,412	-4,250	2,147	-3,515	-8,975	
Буџетско салдо (% од БДП) ^{/1}	-2.7	-2.7	-1.8	-2.0	-8.0	-5.4	-0.4	-0.4	0.0	-0.8	0.3	-0.5	-0.2	-0.5	0.0	-0.1	-0.6	-0.7	0.0	-0.9	-1.5	-2.4	-4.5	-0.2	-0.5	0.2	-0.4	-1.0	
III. Финансиски индикатори ^{/6}																													
Парична маса (M4), годишна стапка на раст	6.2	5.1	11.8	9.3	6.9	7.0	6.5	5.3	2.8	2.8	3.0	1.8	1.4	1.4	1.9	1.3	2.9	2.9	3.5	4.6	5.1	5.1	5.1	4.5	5.7	6.9	6.9	8.6	
Вкупни кредити, годишна стапка на раст																													
Вкупни кредити на население	-0.1	5.4	7.3	6.0	4.7	8.3	8.4	8.9	9.8	9.8	10.0	9.9	10.0	10.0	9.7	9.7	9.9	9.9	10.1	9.6	9.4	9.4	9.4	8.5	7.7	6.6	6.6	6.3	
Вкупни кредити на претпријатија	7.0	9.2	10.3	10.5	8.0	7.8	7.8	7.8	7.9	7.9	7.8	8.0	7.7	7.7	7.6	7.7	7.6	7.6	7.5	7.5	7.3	7.3	7.3	7.4	7.2	6.8	6.8	6.7	
Вкупни депозити (со депозити пари), годишна стапка на раст ^{/7}	-5.3	2.3	4.5	1.9	1.1	8.7	9.0	10.0	11.9	11.9	12.3	11.9	12.4	12.4	12.1	11.9	12.6	12.6	12.9	12.1	11.5	11.5	11.5	9.7	8.2	6.2	6.2	5.9	
Вкупни депозити на население	6.1	5.0	12.1	9.0	5.7	7.5	7.2	5.8	3.2	3.2	3.4	2.1	1.5	1.5	2.0	1.4	3.2	3.2	4.1	4.9	4.9	4.9	4.9	4.5	5.9	6.9	6.9	8.7	
Вкупни депозити на претпријатија	2.5	6.1	9.5	7.9	4.6	7.1	6.8	6.0	3.9	3.9	4.6	4.5	5.2	5.2	5.2	4.6	5.3	5.3	5.6	5.3	5.8	5.8	5.8	5.9	6.3	8.4	8.4	8.3	
Каматни стапки ^{/8}	13.4	2.1	9.5	14.6	10.1	11.6	11.5	8.3	3.9	3.9	1.7	-1.6	-4.8	-4.8	-2.9	-3.8	0.4	0.4	1.5	4.3	3.7	3.7	3.7	2.6	5.7	5.9	5.9	12.0	
Каматни стапки																													
Каматна стапка на БЗ (крај на месец/квартал/година)	3.75	3.25	2.50	2.25	1.50	1.25	1.25	1.25	1.25	1.25	1.50	1.75	2.00	2.00	2.50	2.50	3.00	3.00	3.50	4.25	4.75	4.75	4.75	4.75	5.25	5.50	5.50	5.50	5.75
Активни каматни стапки																													
денарски	7.0	6.6	6.1	5.6	5.2	4.9	4.6	4.6	4.6	4.6	4.6	4.6	4.6	4.6	4.6	4.7	4.7	4.7	4.7	4.7	4.7	4.7	4.6	5.1	5.1	5.2	5.1	5.2	
девизни (агрегатна, за девизни и денарски со девизна клаузула)	5.7	5.3	4.9	4.6	4.3	4.1	4.0	4.0	4.0	4.0	3.9	3.9	3.9	3.9	4.0	4.0	4.0	4.0	4.1	4.1	4.1	4.1	4.0	4.9	4.9	4.9	4.9	4.9	
Пасивни каматни стапки																													
денарски	2.5	2.2	2.0	1.9	1.5	1.2	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.1	1.0	1.1	1.2	1.3	1.2	1.1	1.3	1.4	1.5	1.4	1.6	
девизни (агрегатна, за девизни и денарски со девизна клаузула)	1.0	0.9	0.8	0.8	0.6	0.5	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.5	0.6	0.5	0.4	0.6	0.7	0.8	0.7	0.9	
IV. Надворешен сектор индикатори																													
Биланс на тековна сметка (во милиони ЕУР)	-252.5	-78.3	22.38	-334.7	-318.0	-366.4	-2.6	-254.5	-131.7	-388.8	-165.3	-68.3	-0.4	-234.0	76.6	53.9	-33.9	96.6	-55.1	-30.1	-161.0	-246.2	-772.4	-5.3	25.8	102.0	122.5		
Биланс на тековна сметка (% од БДП)	-2.6	-0.8	0.21	-3.0	-2.9	-3.1	0.0	-2.0	-1.0	-3.0	-1.3	-0.5	0.0	-1.8	0.6	0.4	-0.3	0.7	-0.4	-0.2	-1.2	-1.9	-6.0	0.0	0.2	0.7	0.9		
Трговски биланс (во милиони ЕУР) ^{/9}	-1,786.2	-1,816.2	-1811.4	-2007.7	-1,816.6	-2,715.7	-262.7	-312.3	-324.8	-899.8	-404.6	-315.8	-259.6	-980.0	-269.4	-350.8	-344.3	-964.5	-333.9	-283.8	-363.6	-981.3	-3,825.6	-228.3	-196.2	-209.4	-633.8	-194.7	
Трговски биланс (% од БДП)	-18.0	-18.1	-16.9	-17.8	-16.7	-23.2	-2.0	-2.4	-2.5	-7.0	-3.1	-2.4	-2.0	-7.6	-2.1	-2.7	-2.7	-7.5	-2.6	-2.2	-2.8	-7.6	-29.7	-1.6	-1.4	-1.5	-4.5	-1.4	
Увоз (во милиони ЕУР)	-6,176.5	-6,834.9	-7676.3	-8441.0	-7,594.5	-9,638.3	-808.8	-982.7	-1,047.7	-2839.1	-1,087.3	-1,050.0	-1,000.9	-3138.2	-939.0	-980.4	-1,104.9	-3024.3	-1,108.6	-1,001.2	-1,013.8	-3123.6	-12,125.2	-849.4	-915.0	-995.2	-2759.6	-856.0	
Извоз (во милиони ЕУР)	4,390.3	5,018.7	5872.4	6433.3	5,777.9	6,922.6	546.0	670.3	722.9	1,939.3	682.7	734.2	741.3	2158.2	669.5	629.6	760.6	2059.8	774.7	717.4	650.2	2142.3	8,299.6	621.1	718.9	785.8	2125.8	661.3	
стапка на раст на увозот (годишна)	6.5	10.7	12.3	10.0	-10.0	26.9	29.7	31.6	27.7	29.6	22.0	39.3	23.9	27.9	16.6	21.9	52.3	29.5	32.4	14.0	7.4	17.5	25.8	5.0	-6.9	-5.0	-2.8	-21.3	
стапка на раст на извозот (годишна)	7.4	14.3	17.0	9.6	-10.0	19.8	3.6	23.0	22.8	16.7	10.7	34.2	27.0	23.5	14.0	11.2	34.8	19.9	31.6	16.8	9.7	19.3	19.9	13.8	7.2	8.7	9.6	-3.1	
Странски директни инвестиции (во милиони ЕУР)	316.9	179.9	603.7	363.3	154.7	387.5	50.1	8.7	52.9	111.7	71.7	61.5	4.5	137.7	90.3	85.5	6.0	181.8	73.3	87.2	78.5	239.0	670.2	-10.0	-49.9	-53.8	-113.7		
Надворешен долг																													
Бруто надворешен долг (во милиони ЕУР)	7,216.6	7,372.5	7,843.7	8,154.4	8,536.1	9,576.6				9,980.9				10,361.9				11,096.6				10855.8	10,855.8						
јавен сектор	3,445.3	3,461.8	3,756.2	3,836.6	4,301.5	4,802.0				4,589.7				4,883.6				5,344.0				5205.5	5,205.5						
јавен сектор/БДП (во %)	35.7	34.5	35.1	34.2	40.4	40.9				35.6				37.9				41.4				40.4	40.4						
приватен сектор	3,771.2	3,910.7	4,087.5	4,317.8	4,234.6	4,774.6				5,391.2				5,478.3				5,752.6				5,650.3	5,650.3						
Бруто надворешен долг/БДП (во %)	74.7	73.4	73.3	72.7	80.3	81.6				77.4				80.3				86.0				84.2	84.2						
Бруто девизни резерви (во милиони ЕУР) ^{/10}																													
	2,613.4	2,336.3	2,867.1	3,262.6	3,359.8	3,643.3	3,465.1	3,382.4	3,272.5	3,272.5	3,240.2	3,183.5	3,116.1	3,116.1	3,196.6	3,285.7	3,753.8	3,753.8	3,752.6	3,824.3	3,862.9	3,862.9	3,862.9	3,775.6	3,900.4	4,159.2	4,159.2	4,123.7	4,174.7

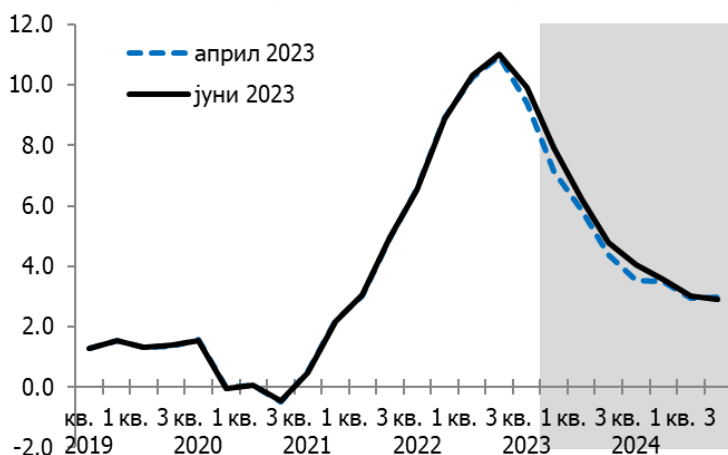
Странска ефективна побарувачка
(годишни промени во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Во најновите проекции за **странската ефективна побарувачка** е извршена нагорна корекција на оцените за 2023 година, а надолна за 2024 година. Имено, сега се очекува дека растот на странската ефективна побарувачка во 2023 година ќе изнесува 0,5% (0,3% во април), додека во 2024 година растот ќе изнесува 1,4% (1,7% во април). Ваквите ревизии во најголема мера се резултат на оцените за повисока економска активност во Германија⁵ во 2023 година, а пониска во 2024 година во споредба со априлските оценки.

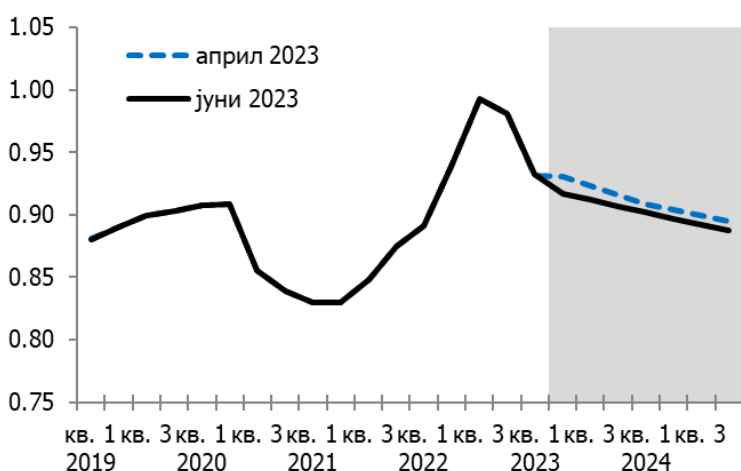
Странска ефективна инфлација
(годишни стапки во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Во однос на **странската ефективна инфлација**, оцената за 2023 година е ревидирана во нагорна насока, а очекувањата за 2024 година се речиси исти. Така, во моментот се очекува дека растот на странската ефективна инфлација ќе изнесува 7,4% и 3,4% во 2023 и 2024 година, соодветно (6,9% и 3,3%, во април, соодветно). Корекциите за 2023 година се резултат на очекувањата за повисока инфлација кај повеќе наши увозни партнери, при што најголем придонес имаат Србија и Полска.

Курс евро/САД-долар

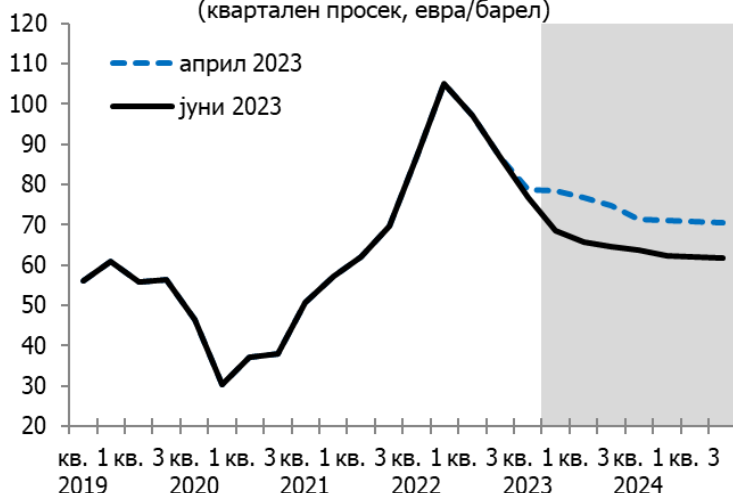
Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Во однос на **девизниот курс евро/САД-долар**, најновите оценки упатуваат на поголема депрецијација на САД-доларот во однос на еврото во 2023 година од претходните очекувања во април. Ваквите придвижувања во најголем дел се одраз на видувањата на инвеститорите дека веројатноста за понатамошно затегнување на монетарната политика од страна на ЕЦБ е поголема во однос на ФЕД, каде што се очекува стабилизирање на каматните стапки во наредниот период.

⁵ Проектиран раст на Германија од 0,1% и 1,1% во 2023 и 2024 година, соодветно, наспроти -0,1% и 1,4% во октомври.

Нафта „брент“

(квартален просек, евра/барел)

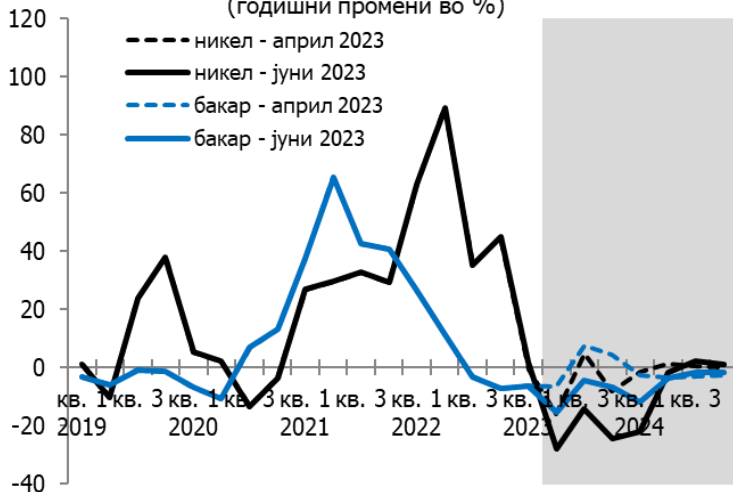

Извор: ММФ, Светска банка и пресметки на НБРСМ.

Очекувањата за **цената на нафтата**⁶ **изразена во евра**, за 2023 и 2024 година се ревидирани надолу, при што сега се очекува поголем пад од претходно проектираниот во април. Ваквите движења во најголема мера се резултат на преовладувањето на загриженоста кај инвеститорите за помала побарувачка на нафта поради слабата економска активност, и покрај мерките на земјите од ОПЕК+ за дополнително намалување на производството на нафта⁷.

Цени на никелот и бакарот во евра

(годишни промени во %)

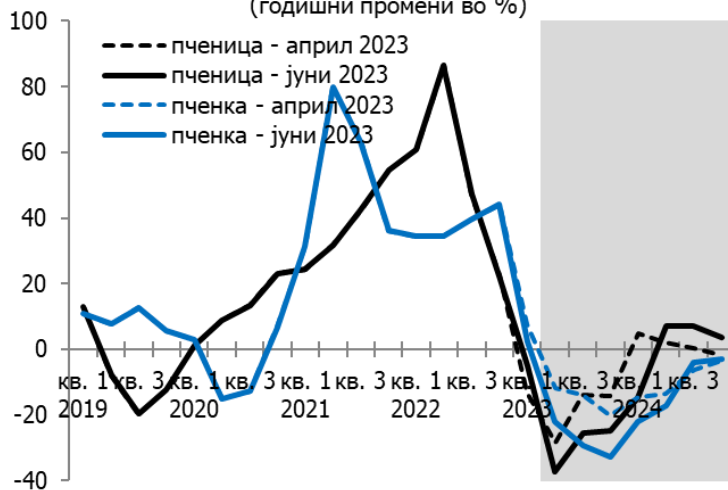
Извор: ММФ, Светска банка и пресметки на НБРСМ.

Кај цените на металите ревизиите се **надолни за целиот период на проекции, особено кај никелот**. Имено, најновите проекции упатуваат на поголем пад на цените на бакарот и никелот во 2023 и 2024 година во однос на проекциите во април, што во најголема мера е резултат на очекувањата за намалена побарувачка за овие метали, главно од Кина.

⁶ За анализата на цените на нафтата, металите и примарните прехранбени производи се користат разни извештаи на ММФ, Светската банка, ФАО, ОПЕК, ЕЦБ и на специјализирани меѓународни економски портали.

⁷ На редовниот состанок на земјите од ОПЕК+, одржан на 4.6.2023 година, ОПЕК+ земјите решија да го намалат производството на нафта за дополнителни 800 илјади барели на ден, почнувајќи од јули тековната година. Ова главно беше резултат на одлуката на Саудиска Арабија доброволно да го намали производството на нафта за дополнителни 1 милион барели на ден, додека на ОАЕ им беше дозволено да го зголемат производството на нафта за 200 илјади барели на ден.

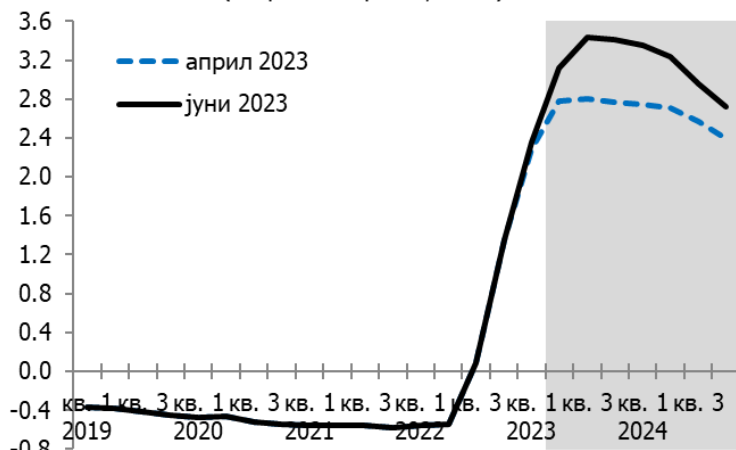
Цени на пченицата и пченката во евра
(годишни промени во %)

Извор: ММФ, Светска банка и пресметки на НБРСМ.

Надолни корекции се извршени и кај цените на **пченицата и пченката изразени во евра**, особено за 2023 година, кога со најновите проекции се очекува позначителен пад на цените. Надолната корекцијата кај пченицата во најголем дел е резултат на очекувањата за намалена побарувачка за пченица од страна на Кина и ЕУ, додека кај пченката корекциите се резултат на очекувањата за поголемо глобално производство и повисоки залихи.

Едномесечен Еурибор
(квартален просек, во %)

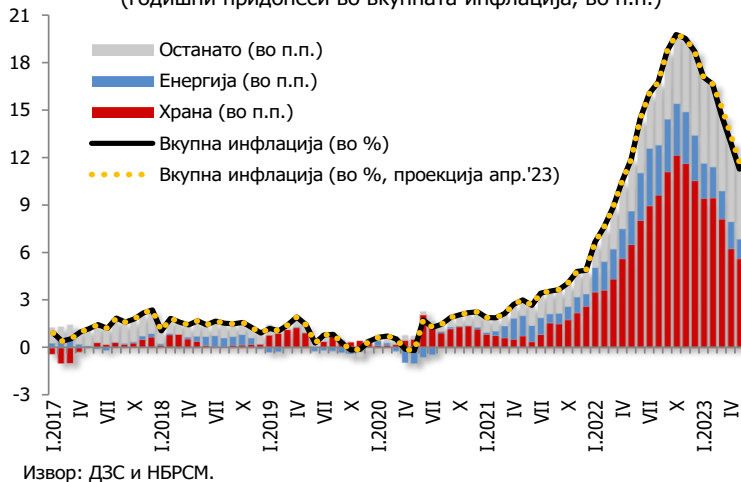

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Кај едномесечниот ЕУРИБОР, ревизиите се нагорни за целиот период на проекции, при што сега се очекува дека тој во просек ќе изнесува 3,08% и 3,07% во 2023 и 2024 година, соодветно (2,66% и 2,60% во април, соодветно). Ваквите движења се во согласност со очекувањата за понатамошно затегнување на монетарната политика од страна на ЕЦБ.

Стапка на инфлација

(годишни придонеси во вкупната инфлација, во п.п.)

Придонеси кон годишната стапка на инфлацијата (во п.п.)

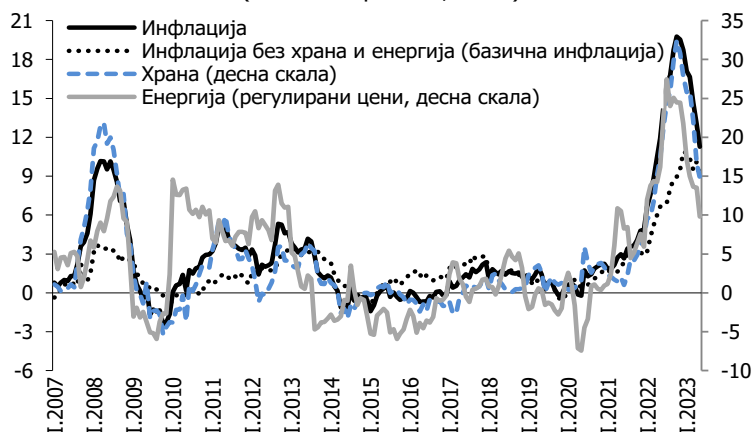
Во мај 2023 година, домашните потрошувачки цени се зголемија за **0,4% на месечна основа** (0,7% во април), што се должи на зголемените цени на храната, додека цените на енергентите и базичната инфлација забележаа пад. **Цените на храната** пораснаа за 1,6%, по падот во март и април, што е главно резултат на зголемувањето на цените на зеленчукот, а во помала мера и на цените на овошјето (делумно поради сезонски ефекти). Растот на цените кај прехранбената компонента е ублажен со намалувањето на цените во категоријата „леб и жита“, коишто паѓаат три месеци по ред, во услови на надолно придвижување на цените на житарките на меѓународниот пазар, придружено со мерките за ублажување на ценовните притисоци⁸. Дополнителен придонес во оваа насока имаа и намалените цени на маслата, коишто бележат постојан пад од јули претходната година, при главно надолан тренд на цената на светските берзи.

Месечниот пад на **цените на енергијата** продолжи засилено во мај (-1,6%), а произлегува од падот на цените на нафтените деривати и цврстите горива.

Базичната инфлација во мај забележа пад од 0,1% на месечна основа, како резултат на намалените цени на воздушниот транспорт, по силниот раст во април, што во голема мера е последица на сезонски ефекти. Овој ефект во значителен дел беше неутрализиран со растот на цените на обувките и на услугите во ресторани и хотели.

⁸ На 28 февруари 2023 година, Владата на РСМ донесе одлука за замрзнување на цената на лебот во периодот од 1 март до 31 мај 2023 година. Така, цената на белиот и полубелиот леб од 450 грама и повеќе се замрзнува на нивото од 33 денари, односно најмногу до 33 денари за белиот и полубелиот леб под 450 грама, во сооднос со тежината на лебот. Истовремено, Владата донесе одлука да се укине субвенционираната цена на електричната енергија за компаниите од прехранбената индустрија ([врска](#)). На 10 март, Владата донесе одлука за намалување, односно замрзнување на цените на дел од тестенините и дел од млечните производи во периодот од 16 март до 31 мај 2023 година. Така, цените на макароните и шпагетите се намалуваат за 15% во однос на тие коишто се применувале во трговијата на мало на 1 март и на тоа ниво ќе се замрзнат додека важи мерката. Покрај ова, донесена е и одлука за укинување на царината на тестенините за периодот од 13 март до 31 мај 2023 година, со што во согласност со изнесените процени ефектот од укинувањето на царината се поклопува со износот на намалувањето на цените на тестенините. Цените на млечните производи, како што се: трајно кравјо млеко (со масленост од 2,8%, 3,2% и 3,5%), урда, кравјо / мешано бело сирење, кравји кашкавал, кисело млеко, павлака и јогурт се намалуваат за 10% во однос на цените коишто важеле во трговијата на мало на 1 март, и на тоа ниво ќе се замрзнат додека се применува мерката ([врска](#)). На 21 март, Владата донесе одлука за замрзнување на цените на свежите јајца од кокошка и оризот на нивото коешто важело на 15 март во трговијата на мало, коишто ќе се применуваат до 30 април 2023 година ([врска](#)). Исто така, Владата, на 3 април донесе одлука ([врска](#)), а на 11 април измена на одлуката ([врска](#)) за утврдување на највисоките цени на овошјето и зеленчукот во трговијата на мало, меѓу кои домати, краставиците, кромидот, карфиолот, пиперот, гравот, леќата, бананите, портокалите, мандарините и лимонот. Оваа мерка првично важеше за периодот од 5 до 30 април, а потоа се одлучи мерката да се применува до 31 мај 2023 година ([врска](#)). Покрај интервенциите кај цените на прехранбените производи, Владата, на 29 март донесе одлука за намалување, односно замрзнување на цените на одреден дел од хигиенските производи за периодот од 1 април до 31 мај 2023 година. Така, цените на тоалетната хартија, влажните марамчиња, пелените и хигиенските влошки се намалуваат за 13% во однос на тие кои се применувале во трговијата на мало на 20 март и на тоа ниво ќе се замрзнат додека важи мерката ([врска](#)). Покрај ова, на 25 април, Владата донесе одлука да се продолжи со примената на веќе утврдените највисоки трговски маржи во трговијата на големо и трговијата на мало за определени прехранбени производи до 30 јуни 2023 година ([врска](#)).

Инфлација и цени на храната и енергијата
(годишни промени, во %)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРСМ.

Странски ефективни* и домашни цени на храна и безалкохолни пијалаци
(индекси, 2015=100)

* Ефективните странски цени на храна се добиени како пондериран збир од цените на храната во земјите што се најзначајни трговски партнери на Северна Македонија во доменот на увозот на храна.

Извор: ДЗС, Еуростат и пресметки на НБРСМ.

Стапката на инфлација во мај и натаму бележи забавен раст на годишна основа, сведувајќи се на 11,3% (13,0% во април), во услови на забавен раст на цените кај сите три компоненти. Најголемиот дел од годишната стапка на инфлација во мај произлегува од повисоките цени на месото и категориите „леб и жита“ и „млеко, сирење и јајца“. Во однос на енергентите, најголемиот дел од растот на цените е преносен ефект од зголемувањата во претходната година, надополнет со умереното зголемување на регулираната цена на електричната енергија за домаќинствата во јануари оваа година⁹.

Базичната инфлација во мај забави и се сведе на едноцифрено ниво од 8,9% на годишна основа (10,1% во претходниот месец). Највисок придонес и натаму имаат цените на угостителските услуги, надополнет од цените на производите за рутинско одржување на домаќинствата и лична хигиена, безалкохолните пијалаци, тутунот и облеката.

Годишната стапка на инфлација во мај е во согласност со оцените за забавување на стапката на инфлација во рамките на априлскиот циклус проекции.

Во однос на очекуваните движења на надворешните влезни претпоставки кај проекцијата на инфлацијата е направена надолна ревизија на цените на нафтата, пченицата и пченката, за коишто е предвидено да се намалат со повисока стапка во споредба со очекувањата од април 2023 година, а кај проекцијата на странската ефективна инфлација има нагорна промена. Притоа, и понатаму е нагласена високата неизвесност во движењето на светските цени на примарните производи во следниот период, при неизвесни економски ефекти од војната во Украина.

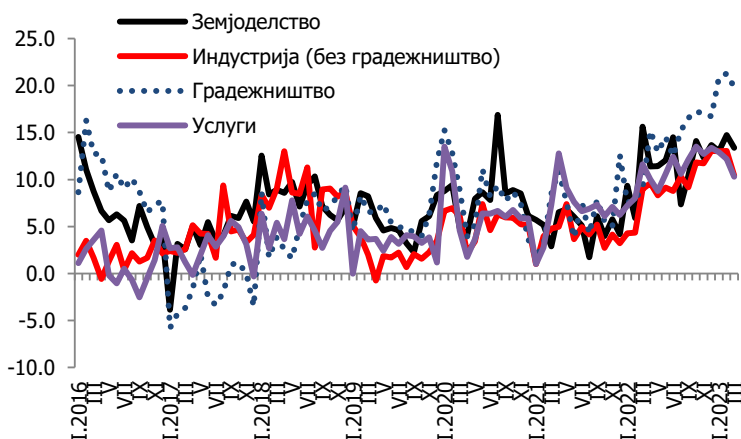
⁹ Во согласност со одлуката на Регулаторната комисија за енергетика (РКЕ), во јануари 2023 година се направени следниве промени кај цената на електричната енергија за универзалниот снабдувач, и тоа: цената во првиот и вториот блок е намалена за 4,11% и 2,95% соодветно, додека кај цената во третиот и четвртиот блок има нагорна корекција од 0,85% и 7,65% соодветно ([соопштение](#)), а цената на ниската тарифа е зголемена на 1,3183 ден/kWh од 0,6193 ден/kWh претходно ([цени](#)). Покрај ова, од јануари 2023 година даночната стапка за прометот на електричната енергија кон домаќинствата изнесува 10%, наместо 5% колку што изнесуваше во изминатите година и пол. Во јули претходната година, кога беше воведен моделот со четири блок-тарифи, цената на електричната енергија за универзалниот снабдувач беше зголемена во просек за 9,9% (ниската тарифа за 8,8%, а високата тарифа за 10,4% во просек).

Просечна исплатена плата
(годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

Просечна исплатена месечна нето-плата по сектори
(номинални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

Во март 2023 година, номиналниот годишен раст на просечната нето-плата изнесуваше **12,4%** (13% во претходниот месец). Годишниот раст на платите го отсликува зголемувањето на минималната плата за 12,6% во март 2023 година¹⁰ и следствено на тоа и линеарниот раст од 2.175 денари на платите во државната администрација заради усогласување на платите во однос на минималната плата, како и преносниот ефект од зголемувањето на дел од платите во јавниот сектор¹¹ во септември 2022 година. Сепак, и покрај сите споменати фактори, годишниот номинален раст бележи забавување, поради поумерениот раст оваа година на минималната плата во однос на лани. Инаку, растот на платите и натаму е широко дисперзиран и е забележан речиси кај сите дејности¹², а највисок е кај дејностите „градежништво“, „образование“, „хотели и ресторани“, „снабдување со вода“, „преработувачка индустрија“, „рударство“, „трговија“ и „јавна управа“.

При забавен раст и на трошоците на животот на годишно ниво, **намалувањето на реалната нето-плата во март беше поумерено, односно таа забележа пад од 2% на годишна основа** (пад од 3,1% во претходниот месец).

Остварената номинална и реална годишна промена на платите во првиот квартал од 2023 година (од 12,9% и -2,8%, соодветно) главно соодветствува со стапките коишто беа очекувани за истиот квартал во рамките на априлската проекција.

Во првиот квартал од 2023 година реалниот раст на БДП забрза достигнувајќи 2,1% на годишна основа (по растот од 0,6% во претходниот квартал), малку посилно во однос на проектираното

¹⁰ Во согласност со последните законски измени и дополнувања за растот на минималната плата („Службен весник на РСМ“ бр. 58/23) од март 2023 година беше извршено зголемување на минималната нето-плата за 2.175 денари. Висината на минималната плата во бруто-износ, започнувајќи од март 2023 година до февруари 2024 година изнесува 29.739 денари (претходно 26.422 денари), односно минималната плата во нето-износ изнесува 20.175 денари (претходно 18.000 денари). Ова зголемување се пресметува во согласност со минатогодишната методологија, со која минималната плата ќе се усогласува, а се пресметува во согласност со порастот за претходната година на просечно исплатената плата во РСМ и индексот на трошоците на живот – 50% од порастот од секој показател, соодветно. Покрај тоа, дефинирано е дека минималната плата не може да биде пониска од 57% од висината на просечно исплатената нето-плата во РСМ за претходната година.

¹¹ Во согласност со ребалансот на Буџетот, кај септемвриската плата има покачување од 15% за вработените во правосудството, средното и основното образование и детската грижа, раст на платите од 7% за вработените во високото образование и раст на платите од 5% за вработените во МВР и во здравството.

¹² Намалување на платите е забележано само кај „финансиските дејности и дејностите на осигурување“.

Бруто домашен производ
(реални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС и проекции на НБРСМ.

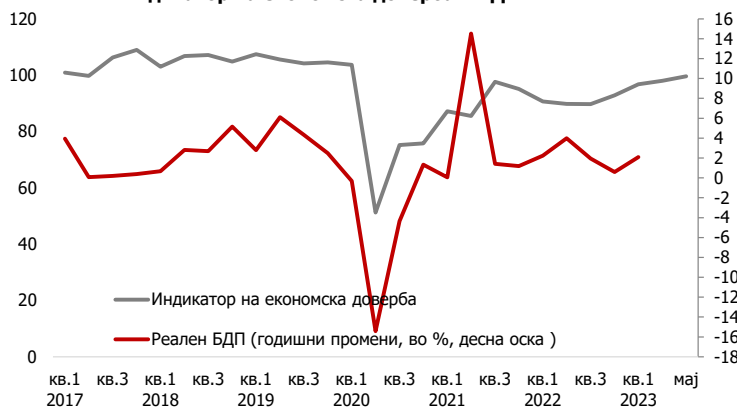
Разликите во серијата во остварениот период се должат на редовни ревизии на ДЗС.

забрзување на растот за овој квартал од априлскиот циклус проекции.

Гледано од расходната страна на БДП, растот во првиот квартал се должи во целост на позитивниот придонес на нето-извозот, во услови на солиден раст на извозот и пад на увозот. Домашната побарувачка има негативен придонес, претежно како резултат на високиот пад и негативниот придонес на бруто-инвестициите, а пад бележи и јавната потрошувачка, при забавен раст кај личната потрошувачка.

Гледано од производната страна на БДП, растот и во првиот квартал во најголема мера се должи на позитивниот придонес на групата дејности „трговија, транспорт и угостителство“, а дополнителен позитивен придонес имаат градежништвото, дејноста информации и комуникации, индустријата и финансиските дејности. Од друга страна, негативен придонес се забележува кај земјоделството, дејноста „јавна управа и одбрана; образование; здравствена и социјална заштита“ и уметноста.

Индикатор на економска доверба и БДП

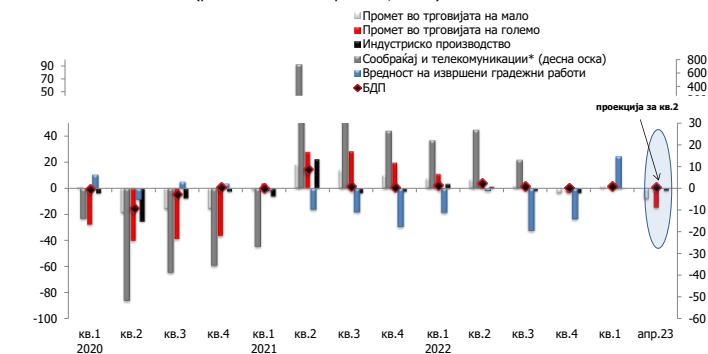
Извор: ДЗС и Европска комисија.

Во услови на ограничен обем на расположливи податоци, тешко е да се даде прецизна оцена за целокупната состојба во економијата во вториот квартал од 2023 година. Резултатите од анкетните истражувања за согледувањата на економските субјекти за состојбата во економијата¹³, за периодот април – мај 2023 година, упатуваат на поповолни согледувања во однос на вториот квартал од 2022 година, како и во однос на претходниот квартал.

Што се однесува до високофреквентните податоци на страната на понудата, достапни се податоците за трговијата и индустријата за април 2023 година.

¹³ Се однесува на анкетите спроведени од страна на Европската комисија за мерење на економската доверба на субјектите во една економија. Композитниот показател на економска доверба се добива како пондериран просек од показателите на доверба за потрошувачите и показателите на доверба за одделните економски сектори (градежништво, индустрија, трговија на мало и услуги).

Економски сектори
(реални годишни промени, во %)

* Прост просек од годишните стапки на промена на различните видови на транспорт и телекомуникациите.
Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

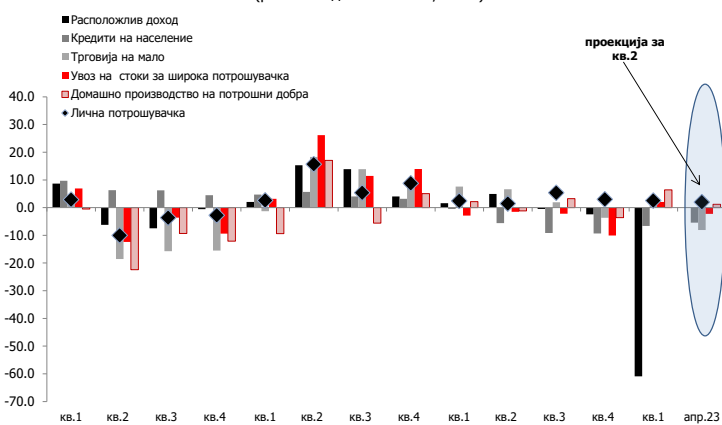
Во април, **прометот во вкупната трговија** бележи висок реален пад на годишна основа, наспроти растот во претходниот квартал, во услови на релативно висок пад кај трговијата на големо и трговијата на мало, а мал пад се забележува и кај трговијата со моторни возила.

Во услови на посилен сезонски ефект оваа година и повеќе неработни денови поради празници, во април 2023 година **индустриското производство** забележа мал реален пад на годишна основа од 1,6% (минимален раст од 0,1% во претходниот квартал), како резултат на падот на преработувачката индустрија и рударството, додека производството на енергија има позитивен придонес. Во рамките на преработувачката индустрија, најголем негативен придонес се забележува кај производството на метали и метални производи, производството на прехранбени производи, производството на електрична опрема, на други неметални минерални производи и на облека и текстил.

	2020				2021				2022				2023			
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	јан.	фев.	март
реални годишни промени во %																
Бруто домашен производ	-0.3	-15.4	-4.3	1.3	0.1	14.5	1.4	1.2	2.2	4.0	2.0	0.6	2.1	-	-	-
Индустриско производство	-3.7	-25.0	-7.5	-2.3	-6.1	22.3	-3.5	-2.3	3.4	1.3	-1.8	-3.4	0.1	-2.3	1.0	-1.6
Извршени градежни работи	6.3	-5.1	3.0	2.3	-1.1	-9.6	-10.8	-17.5	-11.1	-1.2	-19.2	-14.0	14.7	50.9	8.9	-0.9
Високоградба	-8.5	-20.4	17.9	-8.6	18.5	5.3	-20.2	-20.9	-26.0	15.2	-8.8	6.7	15.6	58.2	12.0	-6.7
Нискоградба	21.3	4.7	-6.2	11.1	-16.1	-16.9	-3.5	-15.2	5.1	-11.3	-25.9	-26.9	13.9	45.1	6.5	3.3
Промет во трговијата - Вкупно*	-16.7	-30.6	-26.1	-24.3	0.9	22.5	16.9	10.4	9.7	4.0	0.4	-2.7	3.7	11.7	0.5	-0.2
Промет во трговијата на мало*	1.0	-18.6	-15.7	-15.5	-1.3	18.3	13.9	10.0	7.6	6.7	1.9	-3.7	1.4	2.5	-4.5	5.8
Промет во трговијата на големо*	-27.8	-40.1	-38.7	-36.3	3.7	27.9	28.4	19.6	11.0	2.4	-1.3	-3.0	3.8	17.0	4.3	-6.6

*Реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со деление на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот. Податоците за трговијата во 2020, 2021, 2022 и 2023 година се прелиминарни податоци, додека податоците за БДП во 2022 и 2023 година се прелиминарни.
Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

Индикатори за движењето на личната потрошувачка
(реални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

Расположливите показатели за **агрегатната побарувачка** исто така се во релативно ограничен обем, што оневозможува формирање попрецизна оцена за движењето на одделните компоненти на побарувачката во вториот квартал од 2023 година. Ризиците за растот и натаму се главно надолни, под влијание на продолжените неповолни ефекти од војната во Украина, како и при изразена променливост и неизвесност на надворешните економски и финансиски услови.

Расположливите податоци за движењата кај **личната потрошувачка** за април 2023 година главно упатуваат на забавување на растот и во текот на вториот квартал од 2023 година. Имено, во поглед на изворите на финансирање на личната потрошувачка расположливите податоци се ограничени, па така достапни податоци се само за пензиите, коишто и натаму бележат реален годишен пад (поблаг во однос на падот во претходниот квартал), при натамошен реален годишен пад и кај кредитите на населението (поблаг во однос на падот во претходниот квартал). Краткорочните показатели за динамиката на личната потрошувачка се движат во различни

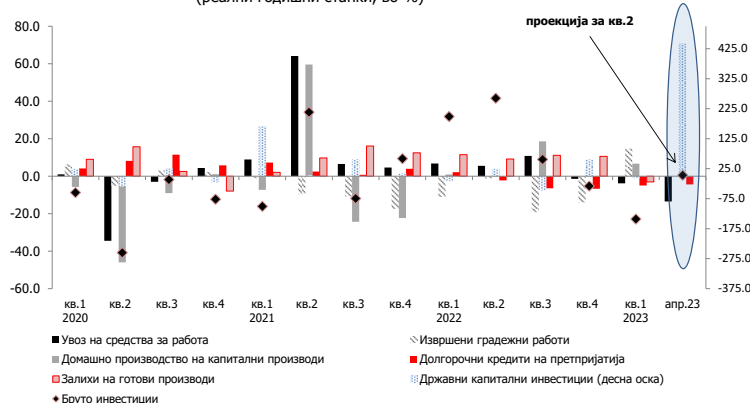
насоки. Така, кај бруто-приходите од ДДВ и трговијата на мало се забележува релативно висок пад, а умерено намалување бележи увозот на стоки за широка потрошувачка, додека кај домашното производство на потрошни добра се забележува мал раст. Што се однесува до показателот за довербата на потрошувачите¹⁴, тој упатува на поповолни согледувања во периодот април – мај 2023 година во однос на претходниот квартал, како и во однос на истиот период од претходната година.

Во однос на високофреквентните податоци за **бруто-инвестициите**, во април 2023 година се забележува мал пад кај вкупното индустриско производство, а реален пад се забележува и кај долгорочните кредити на претпријатијата, данокот на добивка и увозот на средства за работа. Од друга страна, во овој период беше забележан мал раст кај домашното производство на капитални производи и значително висок раст кај државните капитални инвестиции (поврзано со авансните плаќања за инфраструктурните проекти). Што се однесува до показателите на доверба кај индустријата и градежништвото за периодот април – мај 2023 година, тие упатуваат на малку понеповолни движења кај индустријата, но поповолни кај градежништвото, во однос на претходниот квартал. Во споредба со истиот период од претходната година, тие се поповолни кај индустријата, а понеповолни кај градежништвото.

Податоците за **надворешнотрговската размена** во април 2023 година упатуваат на стеснување на дефицитот во вториот квартал од годината во однос на истиот период од минатата година, при поголем номинален пад на увозот во однос на падот на извозот на стоки.

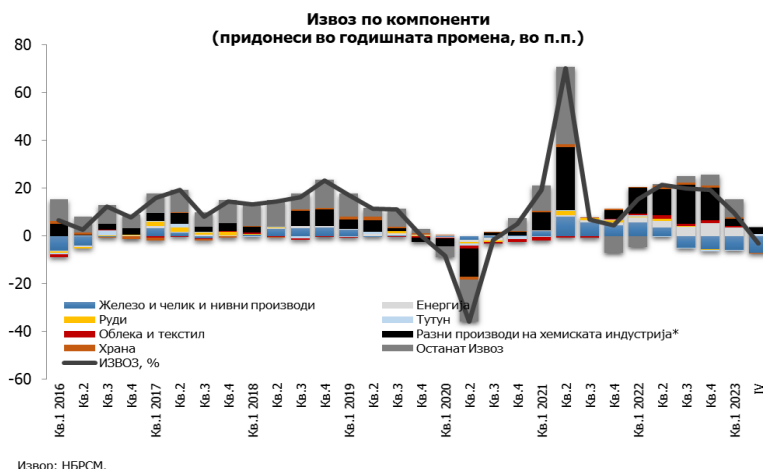
Буџетските остварувања во согласност со фискалните податоци за април 2023 година упатуваат на мал реален годишен раст на **јавната потрошувачка**, во услови на висок раст кај другите трансфери, а раст се забележува и кај трошоците за Фондот за здравство, Агенцијата за вработување, како и трансферите до локалните власти, додека кај останатите категории се забележува пад.

Индикатори за движењето на бруто инвестициите
(реални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

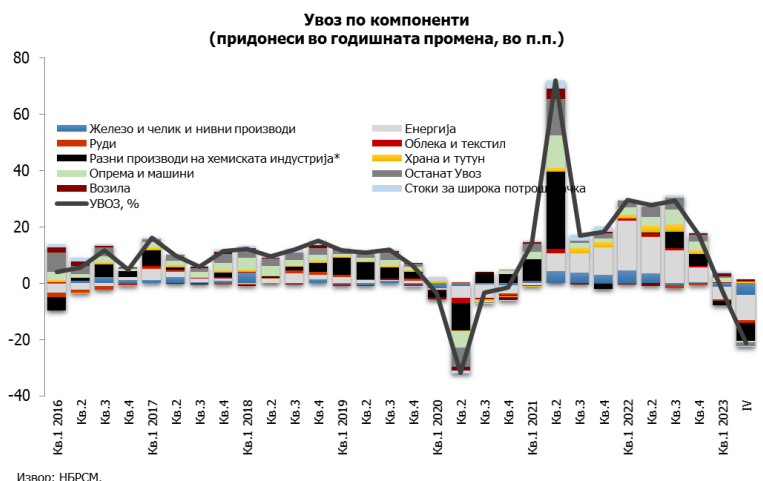
¹⁴ Во согласност со анкетите на Европската комисија.

Дефицитот во размената на стоки со странство во април 2023 година значително се намали за 51,9% на годишна основа, пред сè како резултат на падот на увозната компонента. Притоа, вкупната надворешнотрговска размена е пониска за 14,3% во однос на истиот месец од претходната година.

Извозот на стоки во април 2023 година забележа пад од 3,1% на годишна основа, којшто во најголем дел е резултат на понискиот извоз на железо и челик, а во помал дел и на понискиот извоз на храна. Од друга страна, позитивно влијание врз извозот во овој период има извозот на компаниите во странска сопственост поврзани со автомобилската индустрија, како и извозот на тутун и останатиот извоз.

Во споредба со априлската проекција, остварувањата кај извозот во април 2023 година засега се малку пониски од очекувањата за вториот квартал од годината. Позначителни надолни отстапувања се забележуваат кај останатиот извоз, вклучително и извозот на компаниите во странска сопственост од автомобилската индустрија, како и кај извозот на железо и челик. Нагорни отстапувања има кај извозот на енергија, а движењата кај останатите извозни категории главно се во рамките на очекувањата според априлската проекција.

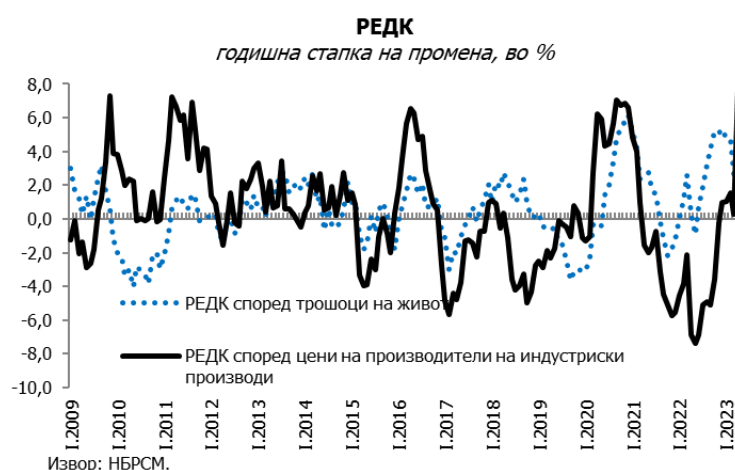

Увозот на стоки во април 2023 година забележа значителен пад од 21,3% на годишна основа. Најголем придонес за ваквите остварувања има понискиот увоз на енергија, што пред сè се должи на пониските берзански цени на енергентите во овој период. Слично влијание имаа и понискиот сировински увоз на дел од компаниите во странска сопственост поврзани со автомобилската индустрија, како и увозот на железо и челик и руди. Од друга страна, се бележи раст на годишна основа кај увозот на возила, како и кај увозот на храна.

Остварувањата кај увозот на стоки во април 2023 година засега се пониски од очекувањата за вториот квартал според

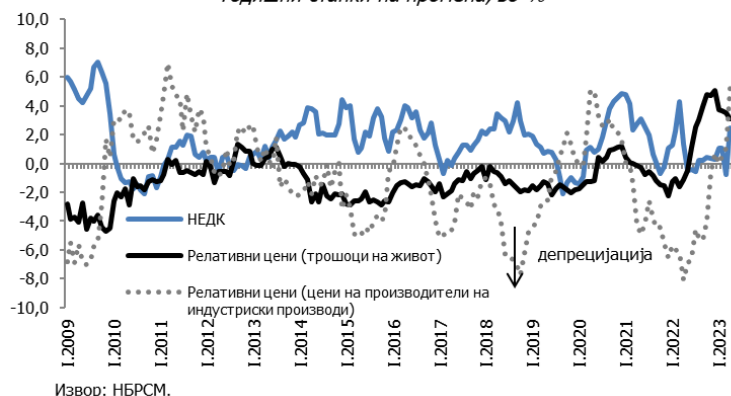
априлската проекција, главно како резултат на надолните отстапувања кај останатиот увоз, вклучително и суровинскиот увоз на дел од компаниите во странска сопственост поврзани со автомобилската индустрија, како и увозот на железо и челик. Слично влијание имаше и понискиот увоз на опрема и машини, додека движењата кај останатите увозни категории се во рамките на очекувањата според априлската проекција.

Остварувањата кај надворешнотрговската размена во април 2023 година упатуваат на понизок трговски дефицит од очекувањата за второто тримесечје од годината според априлската проекција, но периодот на оцена е премногу кус за да може да се донесат попрецизни заклучоци.

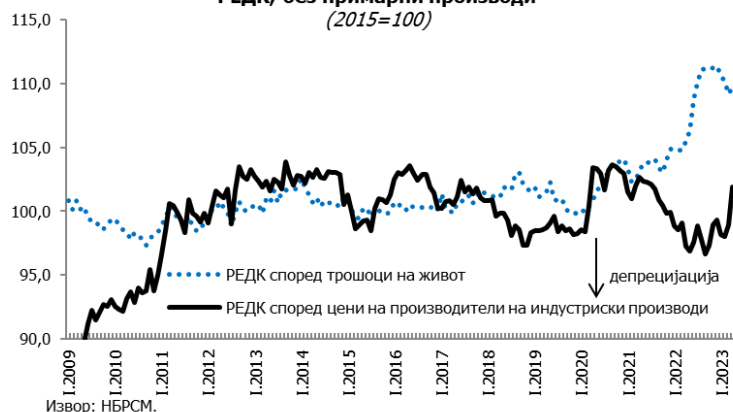
Во април 2023 година, индексот на РЕДК дефлациониран со трошоците на живот забележа апрецијација од 5,6%, додека индексот на РЕДК пресметан со цените на производителите на индустриски производи забележа апрецијација од 7,8%. Имено, релативните трошоци на живот бележат раст од 3,1%, а релативните цени на индустриските производи раст од 5,2% на годишна основа. Истовремено, РЕДК бележи апрецијација од 2,4%, што во најголем дел е резултат на депрецијација на турската лира, а во помал дел и од депрецијацијата на украинската гривна, руската рубља и британската фунта, во однос на домашната валута.

НЕДК и релативни цени
годишни стапки на промена, во %

Врз основа на пресметката со пондери засновани врз надворешнотрговската размена без примарните производи, индексот на РЕДК дефлациониран со трошоците на животот во април 2023 година забележа апрецијација од 4%, додека РЕДК дефлациониран со цените на производителите на индустриски производи апрецира за 4,7%. Притоа, релативните трошоци на животот забележаа раст од 2%, додека релативните цени на производителите на индустриски производи забележаа раст од 2,7%. Од друга страна, НЕДК бележи апрецијација од 2%, во најголем дел како резултат на депрецијација на турската лира во однос на домашната валута.

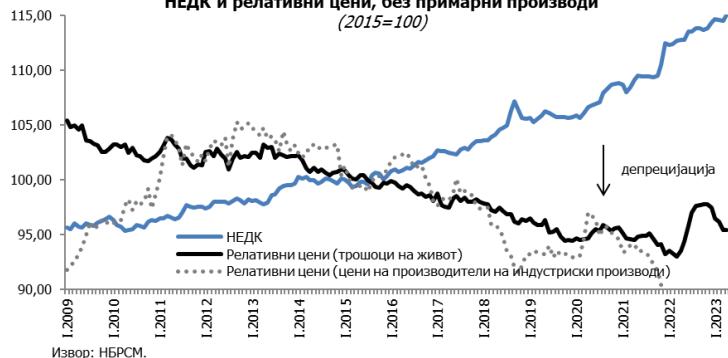
РЕДК, без примарни производи
(2015=100)

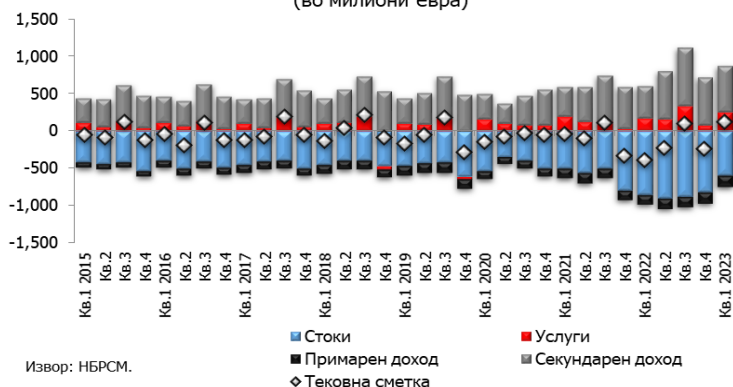
РЕДК, без примарни производи
годишна стапка на промена, во %

НЕДК и релативни цени, без примарни производи
(2015=100)

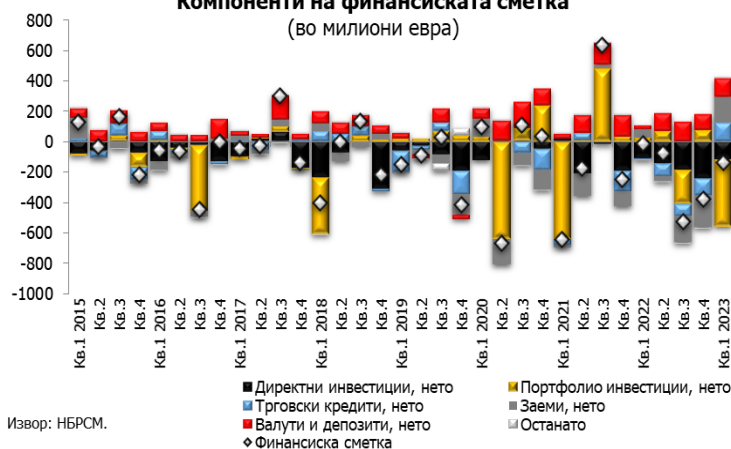
Компоненти на тековната сметка
(во милиони евра)

Во првиот квартал од 2023 година, тековната сметка во билансот на плаќања оствари суфицит во износ од **122,5 милиони евра, или 0,9% од БДП¹⁵**, наспроти малиот дефицит очекуван за првото тримесечје според априлската проекција.

Од аспект на компонентите на тековната сметка, поволни остварувања се забележани речиси кај сите компоненти. Најголемиот дел од позитивното отстапување во овој период произлегува од понискиот трговски дефицит од очекувањата, а исто влијание имаше и повисокиот суфицит кај услугите (како резултат на подобрите остварувања кај останатите услуги), како и повисокиот суфицит кај секундарниот доход (како резултат на повисоките приватни трансфери). Дефицитот кај примарниот доход е во согласност со очекувањата.

Компоненти на финансиската сметка
(во милиони евра)

Кај финансиската сметка во првиот квартал од 2023 година се остварени **нето-приливи¹⁶ од 138,1 милион евра (или 1% од БДП)**, коишто се пониски во однос на нето-приливите очекувани за првиот квартал според априлската проекција.

Анализирано по компоненти, забележани се повисоки нето-одливи кај трговските кредити и кај заемите од очекувањата (како резултат на повисоките нето-одливи кај долгорочните заеми), а во помал дел и кај валутите и депозитите. Истовремено, во првото тримесечје се остварени пониски нето-приливи кај портфолио-инвестициите во однос на априлската проекција. Од друга страна, нето-приливите врз основа на СДИ се на ниво на очекувањата.

Остварениот нето-откуп на менувачкиот пазар во периодот април –

¹⁵ За пресметките се користи проектираниот износ на номиналниот БДП за 2023 година во согласност со проекцијата од април 2023 година.

¹⁶ Според новата методологија за изготвување на билансот на плаќања (BPM6), термините нето-приливи и нето-одливи означуваат нето-создавање обврски и нето-стекнување средства, соодветно.

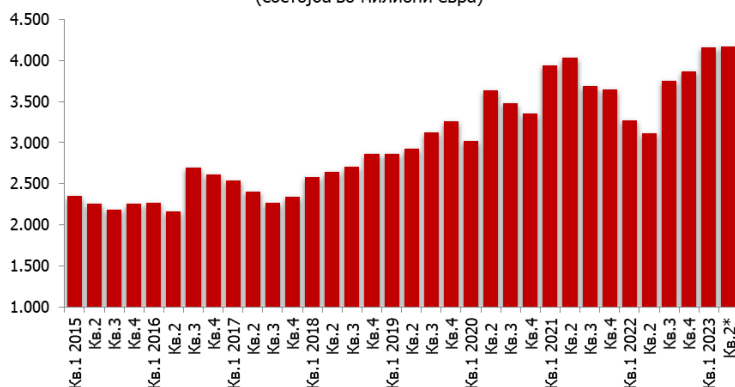
Движења на менувачки пазар

*Последен расположлив податок: 31.05.2023
Извор: НБРСМ.

мај 2023 година изнесува 279,9 милиони евра, што претставува зголемување за 5,8% на годишна основа, предизвикано од растот на понудата на девизи (за 4,5%), при истовремен мал пад на побарувачката на девизи (за 0,2%).

Бруто девизни резерви (состојба во милиони евра)

*Последен расположлив податок: 31.05.2023
Извор: НБРСМ.

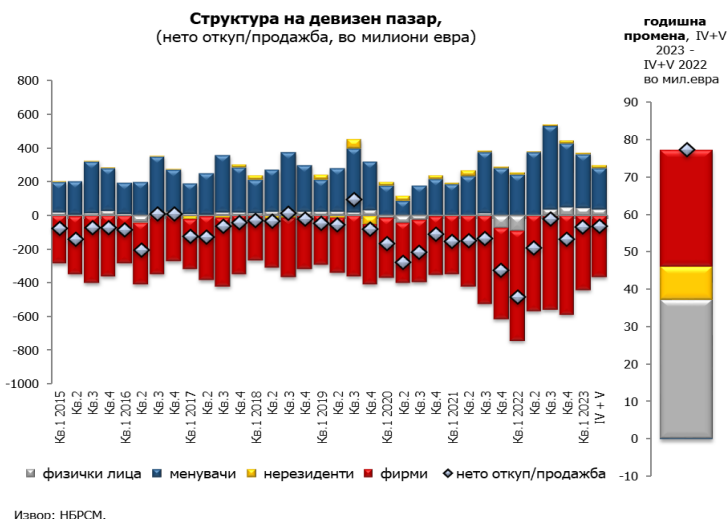
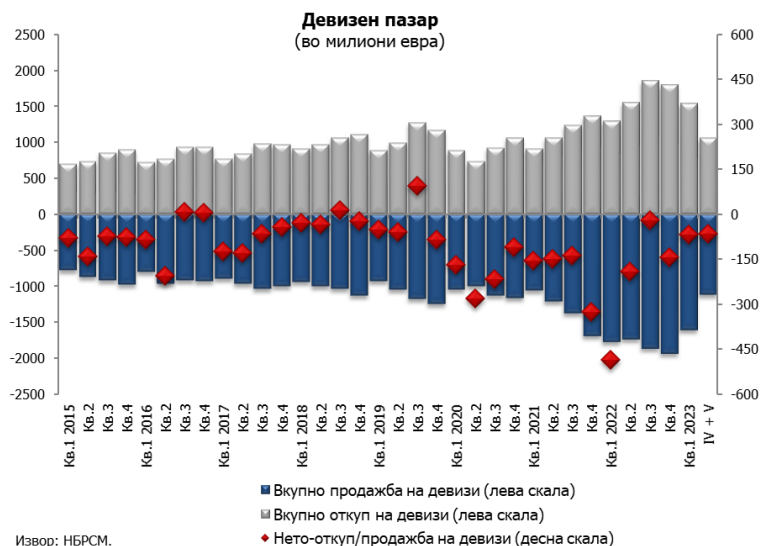
Состојбата на бруто девизните резерви на крајот на мај 2023 година изнесува 4.174,7 милиони евра, што претставува зголемување во однос на крајот од првиот квартал. Гледано преку факторите на промена, ова главно произлегува од операциите на Народната банка за управување со девизните резерви.

Фактори на промена на девизните резерви во април и мај 2023 година (во милиони евра)

Извор: НБРСМ.

Во периодот април – мај 2023 година, на девизниот пазар на банките е остварена нето-продажба на девизи којашто е значително пониска во споредба со истиот период од минатата година, во услови на раст на понудата, при истовремен пад на побарувачката на девизи.

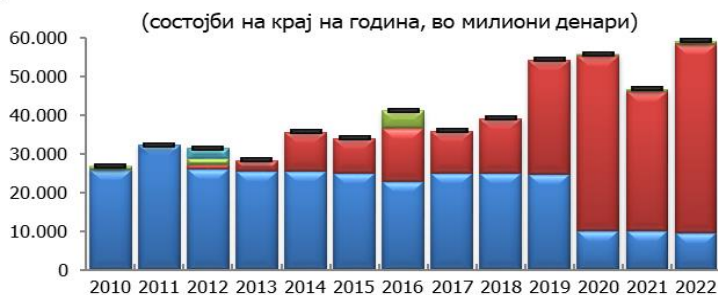

Секторската анализа покажува дека ваквите поместувања на девизниот пазар во најголем дел произлегуваат од остварениот нето-откуп кај физичките лица, наспроти нето-продажбата во истиот период од минатата година, како и од пониската нето-продажба кај фирмите.

Монетарни инструменти (состојби на крај на месец, во милиони денари)

Состојбата на монетарните инструменти на крајот на април 2023 година бележи зголемување во споредба со претходниот месец, што се должи на зголемениот износ на средствата на банките пласирани во депозити кај Народната банка. Нивото на монетарните инструменти на крајот на април е повисоко во споредба со нивото проектирано за крајот на вториот квартал од 2023 година, главно како резултат на пониското ниво на вкупните депозити на државата.

*Проекцијата за монетарните инструменти е без репо трансакции
Извор: НБРСМ

Примарните пари во април 2023 година бележат месечно намалување, како резултат на намалувањето на вкупните резерви на банките кај Народната банка при умерено зголемување на готовите пари во оптек. Притоа, состојбата на примарните пари е пониска во споредба со проекцијата за крајот на второто тримесечје од 2023 година.

Ликвидност на банки*

месечни промени, во милиони денари

годишни промени, во милиони денари

*позитивна промена: креирање ликвидност, негативна промена: повлекување ликвидност.
 Извор: НБРСМ.

Според оперативните податоци за тековите на ликвидност, **ликвидноста¹⁷ на банкарскиот систем во периодот јануари – мај 2023 година забележа зголемување.** Монетарните инструменти, главно намалените пласмани на банките во депозитите преку ноќ, придонесоа за создавање ликвидност во банкарскиот систем за периодот јануари – мај. Автономните фактори придонесоа за намалување на ликвидноста на банкарскиот систем во овој период, што во целост се должеше на девизните интервенции.

Монетарни инструменти*

месечни промени, во милиони денари

годишни промени, во милиони денари

*позитивна промена: креирање ликвидност, негативна промена: повлекување ликвидност.
 Извор: НБРСМ.

Автономни фактори*

месечни промени, во милиони денари

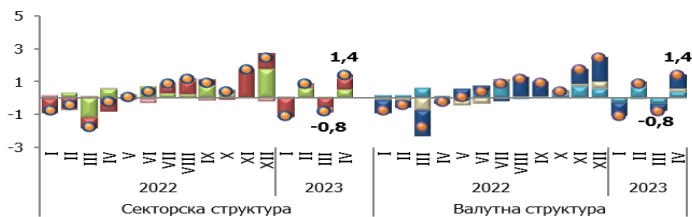
годишни промени, во милиони денари

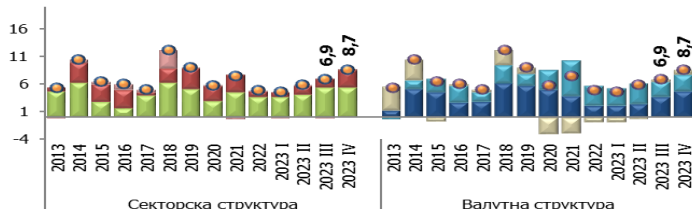
*позитивна промена: креирање ликвидност, негативна промена: повлекување ликвидност.
 Извор: НБРСМ.

¹⁷ Податоците се однесуваат на ликвидните средства на банките во денари на сметките во Народната банка.

Вкупни депозити
(придонеси во п.п., месечни промени)

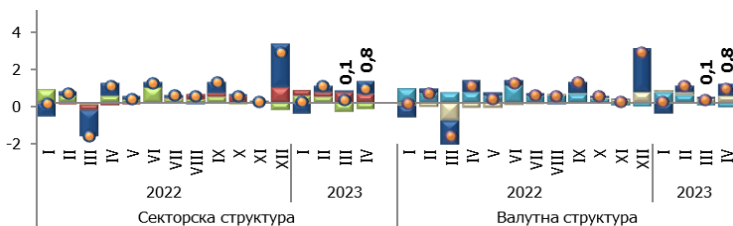
(придонеси во п.п., годишни промени)

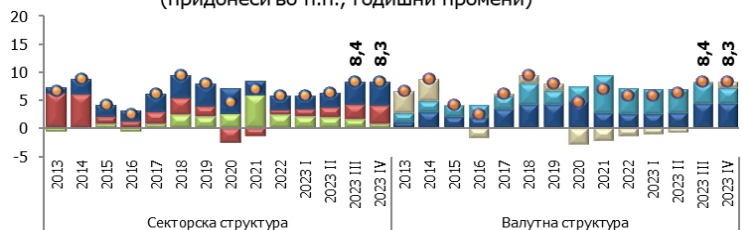
■ Депозити на останати сектори*
■ Депозити во странска валута
■ Депозити на претпријатијата
● Депозити, месечни/годишни промени, во %
■ Депозити во домашна валута
■ Депозитни пари
■ Депозити на домаќинствата
■ Депозити, годишни промени, во %

*Во депозитите на останати сектори се опфатени депозитите на останатите финансиски институции, депозитите на локалната самоуправа и депозитите на непрофитните институции кои им служат на домаќинствата кај банките, како и денарските трансферабилни депозити на останатите финансиски институции и на локалната самоуправа кај Народната банка
Извор: НБРСМ.

Депозити на домаќинства
(придонеси во п.п., месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

■ Депозитни пари
■ Депозити на домаќинствата во домашна валута
■ Депозити на домаќинствата во странска валута
■ Долгорочни депозити на домаќинствата
■ Краткорочни депозити на домаќинствата
● Депозити на домаќинствата, месечни/годишни промени, во %

Извор: НБРСМ.

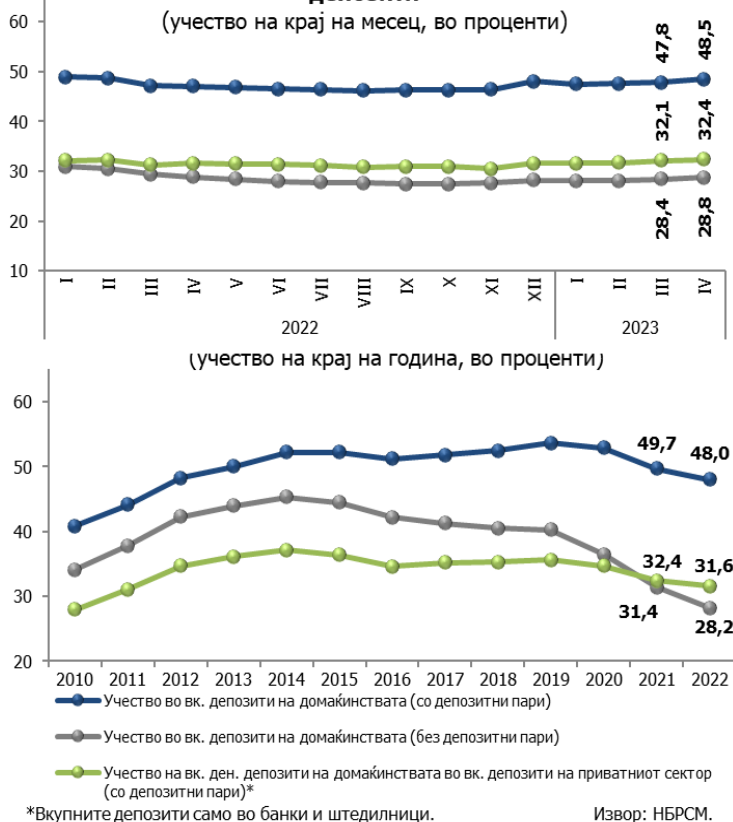
Вкупните депозити¹⁸ во финансискиот систем во април 2023 година забележаа месечен раст од 1,4%, по намалувањето од 0,8% во претходниот месец. Од секторски аспект, зголемувањето произлегува од позитивниот придонес на сите сектори, особено кај депозитите на претпријатијата, придружено со растот на депозитите на домаќинствата и депозитите од останатите сектори. Од валутен аспект, раст има кај депозитите во домашна валута (со вклучени депозитни пари), при понизок позитивен придонес на депозитите во странска валута. Вкупните депозити во април 2023 година остварија раст во однос на март, којшто засега е повисок од зголемувањето очекувано за вториот квартал од годината, според априлската проекција.

Годишната стапка на раст на вкупните депозити во април 2023 година изнесува 8,7%, при проектирана стапка за крајот на вториот квартал од 2023 година од 7,6%. Од секторски аспект, зголемувањето на вкупните депозити главно е резултат на позитивниот придонес на депозитите на домаќинствата и депозитите на претпријатијата, при стагнација на депозитите на останатите сектори. Од валутен аспект, се забележува раст на депозитите во домашна валута (со вклучени депозитни пари), при помал позитивен придонес на депозитите во странска валута.

Депозитите на домаќинствата во април 2023 година бележат забрзан месечен раст од 0,8% (0,1% во март), при поволни придвижувања од валутен и рочен аспект. Од валутен аспект, раст бележат денарските депозити (со вклучени депозитни пари), при намалување на депозитите во странска валута. Од рочен аспект, во април се забележува раст кај долгорочните депозити на домаќинствата, при намалување кај краткорочните депозити на домаќинствата. На годишна основа, растот на депозитите на домаќинствата во април 2023 година достигна 8,3%.

¹⁸ Податоците се однесуваат на депозитите на недржавниот сектор во банките и штедилниците, средствата на останатите финансиски институции на сметките кај НБРСМ и средствата на единиците на локалната самоуправа на сметките кај НБРСМ. Податоците соодветствуваат со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nsp.x.

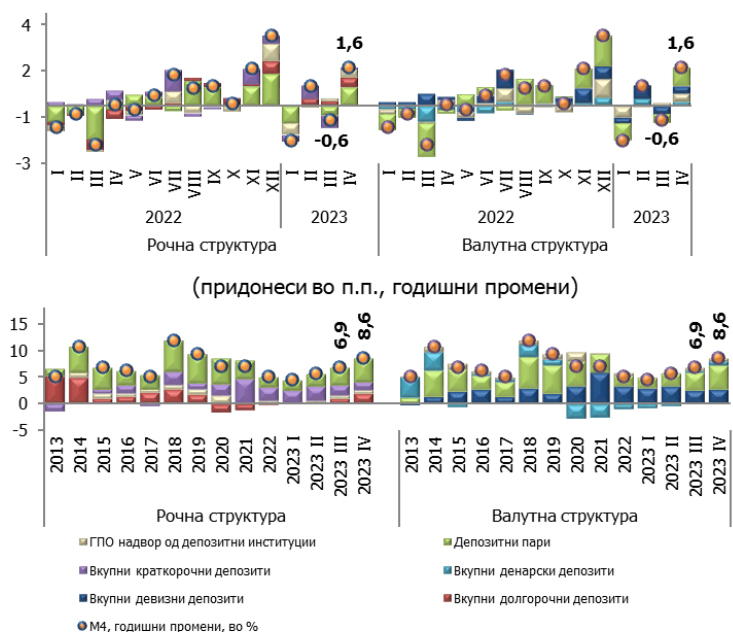
Денарски депозити на домаќинствата/вкупни депозити

Учеството на денарските депозити (со депозитните пари) во вкупните депозити на домаќинствата, на крајот на април 2023 година, е зголемено на месечна основа и изнесува 48,5% (47,8% во претходниот месец).

Парична маса M4

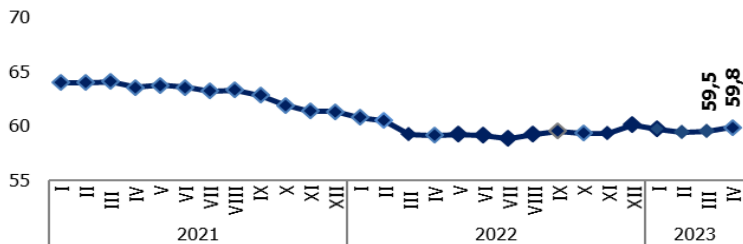
(придонеси во п.п., месечни промени)

Паричната маса изразена преку најширокиот монетарен агрегат M4, во април 2023 година оствари месечно зголемување од 1,6% (по намалувањето од 0,6% во претходниот месец). Растот произлегува од зголемувањето на сите компоненти во структурата на паричната маса, во поголем дел заради депозитните пари, готовите пари во оптек и депозитите над две години. Анализирано од **рочен аспект**, придонес за растот имаат и долгорочните и краткорочните депозити, а од **валутен аспект**, месечно зголемување се забележува и кај девизните и кај денарските депозити. На годишна основа, паричната маса во април 2023 година е повисока за 8,6%, при годишен раст од 7,5% проектиран за вториот квартал од 2023 година, според априлската проекција.

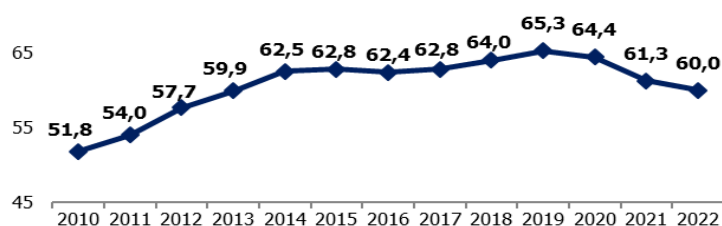
Учество на М4 денарски дел во вкупна парична маса М4

податоци на крај на месец, во %

Учеството на денарскиот дел во вкупната парична маса М4 на крајот на април 2023 година изнесува 59,8% (59,5% во претходниот месец).

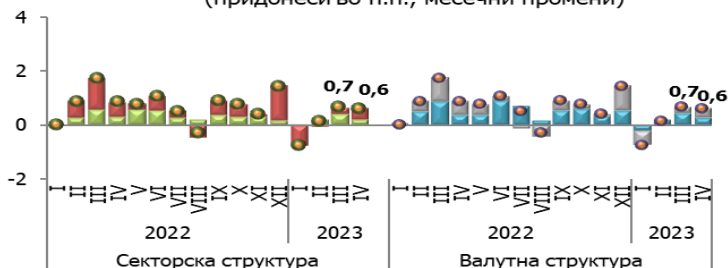
податоци на крај на година, во %

Извор: НБРСМ.

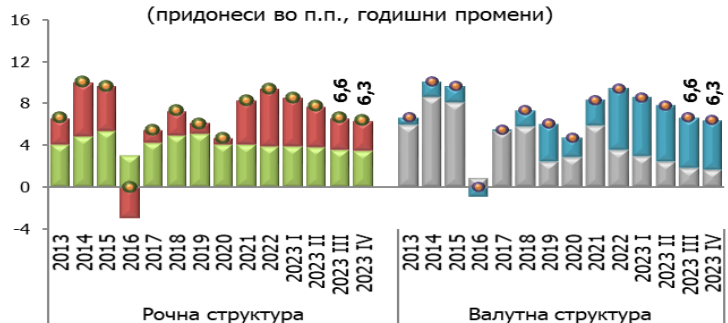
Вкупни кредити

(придонеси во п.п., месечни промени)

Вкупните кредити во април се зголемија за 0,6% (зголемување од 0,7% во претходниот месец). Од секторски аспект, кредитниот раст се должи пред сè на зголемувањето на кредитите на претпријатијата, а во помал дел и на кредитите на домаќинствата. Во однос на **валутната структура**, раст се забележува кај кредитите и во домашна валута, и во странска валута. Во април 2023 година, вкупните кредити остварија раст во однос на март, којшто е во рамките на зголемувањето очекувано за вториот квартал на 2023 година, според априлската проекција.

(придонеси во п.п., годишни промени)

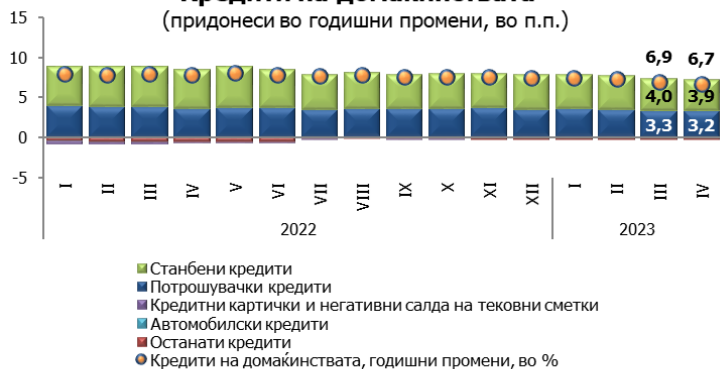

Годишната стапка на раст на вкупните кредити во април изнесува 6,3%, при годишен раст проектиран за вториот квартал на 2023 година од 6,2%, според априлската проекција. Од секторски аспект, на годишна основа се забележува раст и кај двата сектора. Во однос на **валутната структура**, позитивен придонес имаат кредитите и во странска, и во домашна валута.

Извор: НБРСМ.

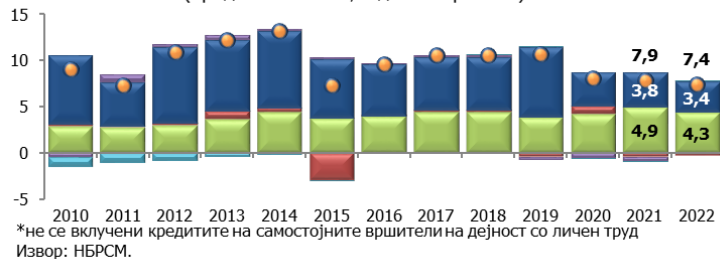
Кредити на домаќинствата*

(придонеси во годишни промени, во п.п.)

Во поглед на кредитите на домаќинствата¹⁹, во април 2023 година тие бележат забавен раст од 6,7%, во однос на март (6,9%), којшто е резултат на поумерениот раст кај потрошувачките и станбените кредити и на намалувањето на останатите кредити.

(придонеси во п.п., годишни промени)

*не се вклучени кредитите на самостојните вршители на дејност со личен труд
Извор: НБРСМ.

Сомнителни и спорни побарувања

(секторска структура и учество во вкупни кредити)

Учеството на сомнителните и на спорните побарувања во вкупните кредити во април 2023 година остана на истото ниво од 2,8% како и во март.

Анализирано од аспект на **секторската структура**, и натаму најголемиот дел од вкупниот износ на нефункционални кредити произлегува од секторот „претпријатија“, додека учеството на нефункционалните кредити на секторот „домаќинства“ е помало.

¹⁹ Без кредитите на самостојните вршители на дејност со личен труд.

Сооднос помеѓу вкупните кредити и депозити

Показателот за искористеноста на депозитниот потенцијал на банките за кредитирање на приватниот сектор во април изнесува 84,9%, што е под вредноста на овој показател проектирана за крајот на вториот квартал од 2023 година (86,8%), според априлската проекција.

(годишни податоци, во проценти)

Извор: НБРСМ.

Каматни стапки на вкупните депозити

Вкупни депозити Новопримени депозити

(податоци со крај на година, во проценти)

Каматен распон (во п.п.)

Каматна стапка на денарски депозити

Каматна стапка на девизни депозити

Извор: НБРСМ

Во април 2023 година каматните стапки на вкупните депозити (денарски и во странска валута)²⁰ пораснаа на месечно ниво. Имено, каматните стапки на денарските и девизните депозити се зголемија за 0,1 п.п., при што каматниот распон е стабилен задржувајќи се на нивото од 0,7 п.п. Кај **новопримените вкупни депозити**²¹, се забележува помал каматен распон од 0,8 п.п. во однос на март (0,9 п.п.), што се должи на поголемото зголемување на каматните стапки на новопримените девизни депозити за 0,2 п.п. во однос на зголемувањето на каматните стапки на денарските депозити за 0,1 п.п.

²⁰ Податоците за каматните стапки се во согласност со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nspix.

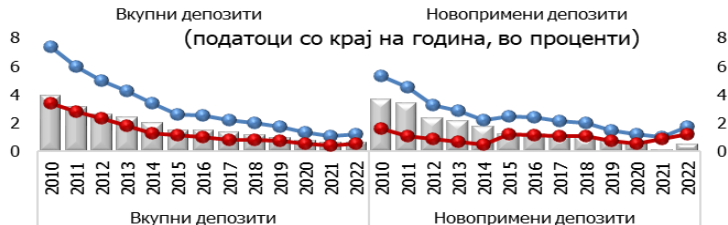
²¹ Во однос на каматните стапки на новопримените депозити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења. Променливоста на каматните стапки на новопримените депозити произлегува од фактот што тие се условени од обемот на новопримени депозити (којшто од месец во месец може да се менува) и нивната каматна стапка.

Каматни стапки на депозитите на домаќинствата

(месечни податоци, во проценти)

Вкупни депозити
(податоци со крај на година, во проценти)

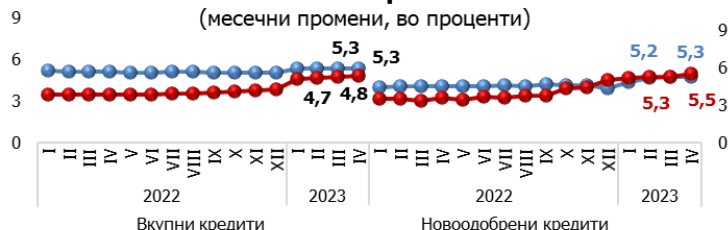
Каматен распон (во п.п.)
Каматна стапка на денарски депозити
Каматна стапка на девизни депозити

Извор: НБРСМ

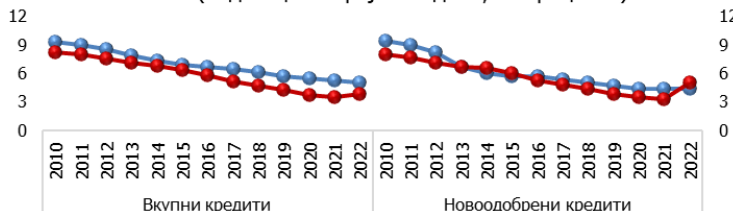
Кај домаќинствата, во април 2023 година, распонот меѓу каматните стапки на вкупните денарски и девизни депозити се задржа на стабилно ниво од 0,7 п.п., при мало нагорно придвижување на каматните стапки на денарските и на девизните депозити. Каматниот распон кај новопримените депозити на домаќинствата не забележа промена на месечно ниво и изнесува 1,2 п.п., во услови на непроменети каматни стапки на новопримените денарски и девизни депозити.

Каматни стапки на вкупните кредити, по сектори

(месечни промени, во проценти)

(податоци со крај на година, во проценти)

Каматна стапка на кредити на домаќинства
Каматна стапка на кредити на претпријатија

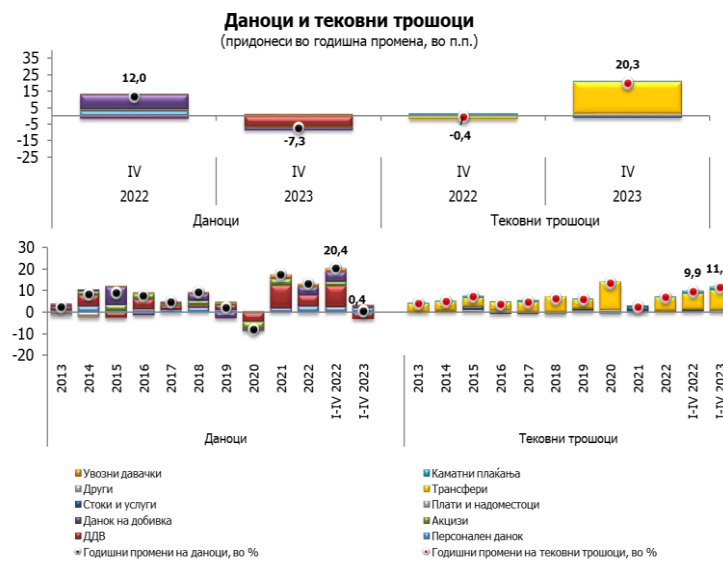
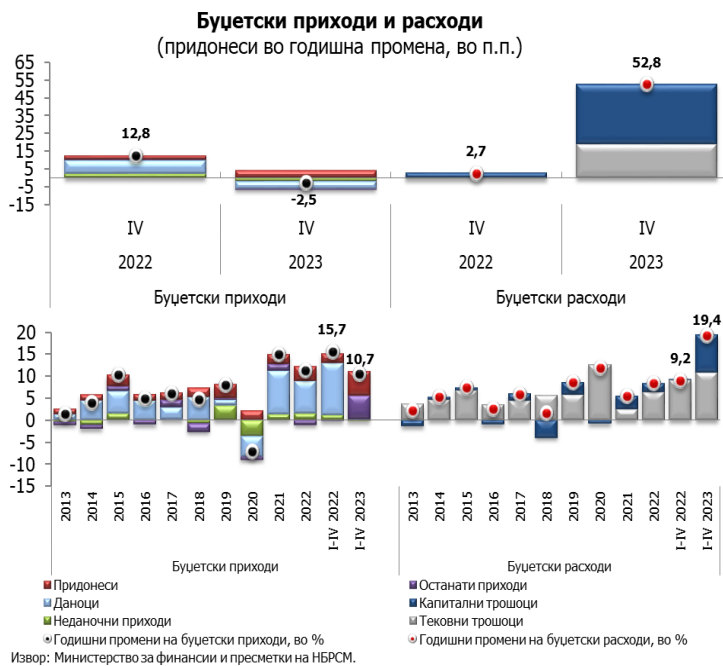
Извор: НБРСМ

Во споредба со март, во април 2023 година, каматните стапки на **вкупните кредити на домаќинствата** се задржаа на истото ниво, односно 5,3%, додека каматните стапки на **вкупните кредити на претпријатијата** се зголемија за 0,1 п.п. и достигнаа 4,8%. Кај **новоодобрените кредити**²², каматните стапки на претпријатијата се зголемија за 0,2 п.п. и изнесуваа 5,5%, додека каматните стапки на кредитите на домаќинствата се зголемија за 0,1 п.п. и достигнаа 5,3%.

²² Во однос на каматните стапки на новоодобрените кредити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења. Променливоста на каматните стапки на новоодобрените кредити произлегува од фактот што тие се условени од обемот на новоодобрени кредити (кој од месец во месец може да се менува) и нивната каматна стапка.

Во април 2023 година, во Буџетот на Република Северна Македонија (централниот буџет и буџетите на фондовите), вкупните буџетски приходи се намалија за 2,5%, а расходите пораснаа за 52,8%, на годишно ниво. Намалувањето на буџетските приходи произлегува од негативниот придонес на даночните приходи, неданочните приходи и останатите приходи²³ (негативни придонеси од 4,4 п.п., 1,7 п.п. и 0,4 п.п., соодветно), при раст кај придонесите (позитивен придонес од 4,1 п.п.). Притоа, даночните приходи во април 2023 година забележаа пад од 7,3% на годишна основа, во целост како резултат на намалените приливи од ДДВ, данокот на добивка и акцизите. Зголемувањето на **буџетските расходи** во април 2023 година се должи најмногу на зголемувањето на капиталните трошоци²⁴, но и на тековните трошоци (најмногу поради повисоките трансфери²⁵).

Во периодот јануари – април 2022 година, вкупните буџетски приходи се повисоки за 10,7% во споредба со истиот период од претходната година, во најголем дел под влијание на растот на останатите приходи и придонесите²⁶. Од друга страна, вкупните буџетски расходи се повисоки за 19,4%, што е резултат на повисоките тековни трошоци и капиталните трошоци.

²³ Останатите приходи вклучуваат капитални приходи, странски донации и приходи од наплатени заеми.

²⁴ Зголемувањето на капиталните трошоци се должи заради трансферот на финансиски средства во износ од 7.254 милиони денари, при крајот на април, кон Јавното претпријатие за државни патишта, за почнување со изградба и осовременување на патната инфраструктура за коридорот 8 и коридорот 10д.

²⁵ Растот на трансферите во април во најголем дел се поврзува со исплатата на земјоделски субвенции.

²⁶ Зголемувањето на останатите приходи е заради приливот на грантот од Европската Унија во износ од околу 72 милиона евра во март 2023 година, додека зголемените приливи од придонесите, делумно се поврзуваат со зголемената минимална плата во март, во согласност со Законот за минималната плата.

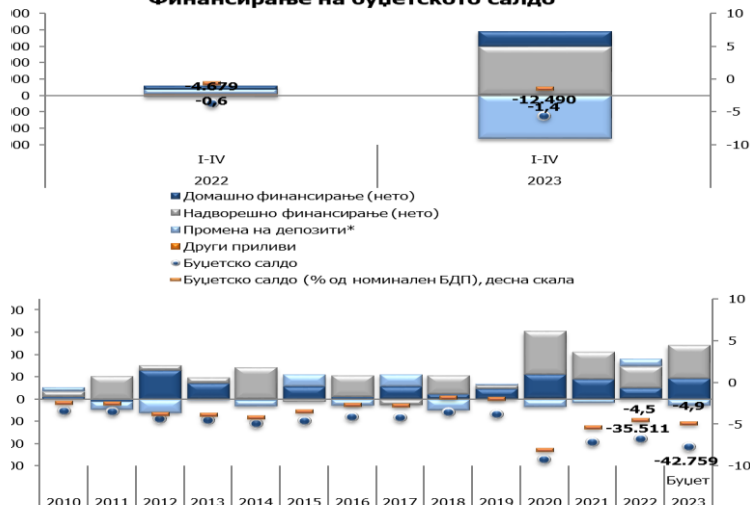
Реализација на Буџетот, по категории
(централен Буџет и фондови), во проценти од годишниот план

Извор: Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

Во споредба со Буџетот²⁷ за 2023 година, остварувањето на буџетските приходи и расходи во периодот од јануари до април 2023 година изнесуваат 30,9% и 30,7%, соодветно. Остварениот буџетски дефицит во износ од 12.490 милиони денари претставува 29,2% од планираниот дефицит за 2023 година.

Финансирање на буџетското салдо

Остварениот буџетски дефицит во текот на периодот од јануари до април 2023 година во износ од 12.490 милиони денари (или 1,4% од БДП²⁸) во целост е финансиран преку нето-задолжувањето на државата на странскиот²⁹ и домашниот пазар, при раст на депозитите на државата кај Народната банка.

* Позитивна промена: намалување депозити кај НБРСМ; негативна промена: зголемување депозити кај НБРСМ.

Извор: Министерство за финансии

²⁷ „Службен весник на РСМ“ бр. 282 од 27.12.2022 година.

²⁸ Во рамките на анализата, за номиналниот БДП за 2023 година се користат априлските проекции на Народната банка.

²⁹ Во март, беше издадена деветтата еврообврзница во износ од 500 милиони евра, по купонска камата од 6,96% и рок на достасување од четири години.

Државни хартии од вредност

(промени, во милиони денари)

(состојби, во милиони денари)

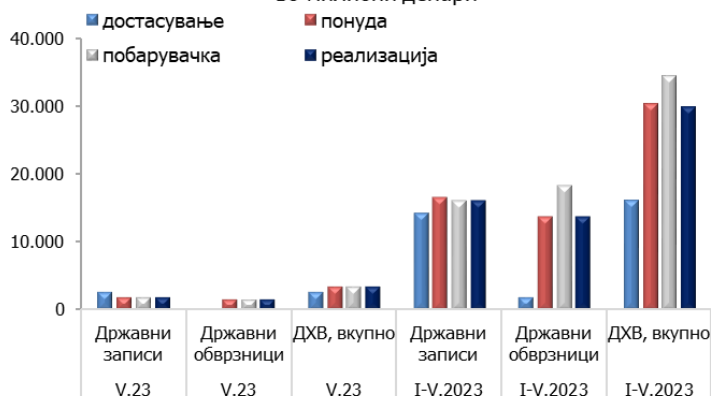

Извор: Министерство за финансии.

Во мај 2023 година, состојбата на издадените државни хартии од вредност³⁰ на примарниот пазар забележа месечен раст од 781 милион денари. Состојбата на државните хартии од вредност на крајот од мај 2023 година изнесуваше 167.175 милиони денари. Месечното зголемување во целост се должи на растот на петнаесетгодишните државни обврзници (со и без валутна клаузула), при намалување на дванаесетмесечните државни записи.

Аукции на државни хартии од вредност

во милиони денари

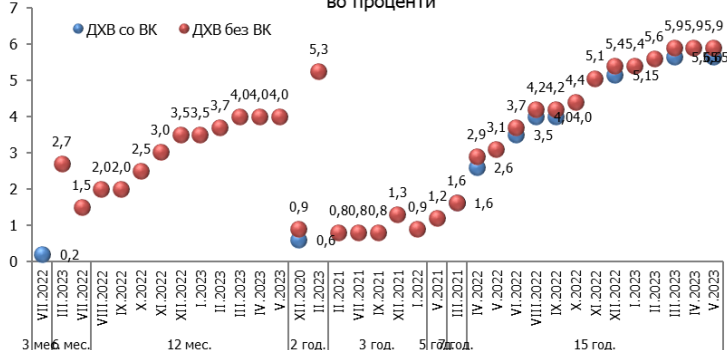

Извор: Министерство за финансии.

Новите емисии на државни хартии од вредност во мај 2023 година беа со рачност од дванаесет месеци без валутна клаузула и петнаесетгодишни државни обврзници (со и без валутна клаузула). Во мај 2023 година достасаа претходно издадените дванаесетмесечни државни записи без валутна клаузула.

Каматни стапки на државни хартии од вредност

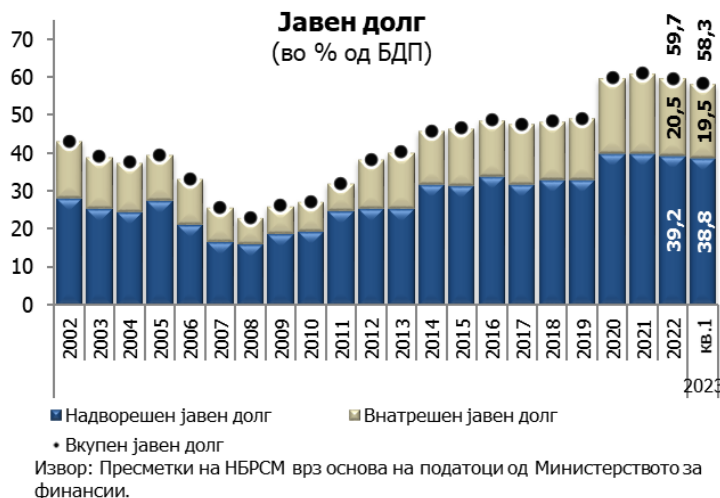
во проценти

Извор: Министерство за финансии.

Во мај 2023 година, на редовните аукции, Министерството за финансии ги задржа истите каматни стапки на новоиздадените хартии од вредност, и тоа на дванаесетмесечните државни записи без валутна клаузула на нивото од 4,0% и на петнаесетгодишните државни обврзници, без и со валутна клаузула, на нивото од 5,9% и 5,65%, соодветно.

³⁰ За 2023 година, според Буџетот, планирано е нето домашно задолжување (континуирани државни хартии од вредност) на државата во износ од 21.535 милиони денари, односно раст на состојбата на државни хартии од вредност до нивото од 174.857 милиони денари.

На крајот на првиот квартал од 2023 година, јавниот долг³¹ изнесува 58,3% од БДП³² (59,7% од БДП на крајот на претходниот квартал). Притоа, надворешниот и внатрешниот јавен долг изнесуваат 38,8% и 19,5% од БДП, соодветно. Вкупниот државен долг на крајот на првиот квартал од 2023 годината изнесува 50,8% од БДП, додека долгот на јавните претпријатија (гарантиран и негарантиран)³³ на крајот на првиот квартал од годината изнесува 7,6% од БДП.

³¹ Јавниот долг е дефиниран со Законот за јавен долг („Службен весник на РМ“ бр. 62/2005, 88/2008, 35/2011, 139/2014 и 98/2019) според кој претставува збир на државниот долг и долгот на јавните претпријатија основани од државата или од општините, општините во Градот Скопје и Градот Скопје, како и трговските друштва коишто се во целосна или во претежна сопственост на државата или на општините, општините во Градот Скопје и Градот Скопје.

³² Во рамките на анализата за номиналниот БДП за 2023 година се користени априлските проекции на Народната банка.

³³ Во согласност со измените во Законот за јавен долг од мај 2019 година, негарантираниот долг на јавните претпријатија и акционерските друштва основани од државата или од општините, општините во Градот Скопје и Градот Скопје, се пресметува во јавниот долг („Службен весник на РМ“ бр. 62/2005, 88/2008, 35/2011, 139/2014 и 98/2019).

Прилог 1: Индикативни категории за личната потрошувачка и бруто-инвестициите

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ЛИЧНАТА ПОТРОШУВАЧКА

	2020				2021				2022				2023				
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	јан.	фев.	март	апр.
	реални годишни промени во %																
Промет во трговија на мало*	1.0	-18.6	-15.7	-15.5	-1.3	18.3	13.9	10.0	7.6	6.7	1.9	-3.7	1.4	2.5	-4.5	5.8	-8.1
Бруто приходи од ДДВ*	1.8	-20.0	-10.8	-4.2	2.9	36.6	21.1	20.6	29.2	9.5	3.7	-7.7	-15.0	-10.8	-16.5	-17.7	-16.2
Увоз на стоки за широка потрошувачка*	6.9	-12.4	-3.6	-9.4	3.2	26.2	11.4	13.9	-2.9	-1.5	-2.2	-10.1	2.0	-1.6	4.5	2.9	-2.3
Домашно производство на потрошни добра	-0.5	-22.4	-9.3	-12.1	-9.4	17.1	-5.6	5.1	2.2	-1.2	3.3	-3.6	6.4	6.6	6.3	6.3	1.2
Кредити на население*	9.7	6.3	6.2	4.5	4.7	5.7	4.0	3.2	-0.5	-5.6	-9.2	-9.3	-6.6	-8.1	-7.9	-6.6	-5.4
Просечна нето-плата*	10.0	4.6	7.0	4.7	2.0	5.7	1.1	0.7	0.0	-1.7	-4.6	-4.6	-2.8	-3.3	-3.1	-2.0	-
Приватни нето-трансфери*	-2.0	-38.0	-34.9	-10.2	9.5	66.5	55.5	14.2	9.8	25.1	11.8	4.8	10.9	6.2	10.7	15.6	-
Пензии*	5.7	6.2	5.3	5.4	2.3	0.3	0.0	-1.8	-3.4	-1.0	-10.4	-4.9	-2.5	-2.3	-3.6	-1.7	-0.3

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ИНВЕСТИЦИИТЕ

	2020				2021				2022				2023				
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	јан.	фев.	март	апр.
	реални годишни промени во %, освен за СДИ промените на реалните износи се во милиони денари																
Увоз на средства за работа*	1.0	-34.5	-3.0	4.4	8.9	64.2	6.5	4.7	6.8	5.5	10.8	-1.4	-3.8	4.3	-5.3	-8.3	-13.5
Извршени градежни работи**	6.3	-5.1	3.0	2.3	-1.1	-9.6	-10.8	-17.5	-11.1	-1.2	-19.2	-14.0	14.7	50.9	8.9	-0.9	-
Домашно производство на капитални производи	-5.7	-46.0	-9.0	1.0	-7.3	59.6	-24.3	-22.3	0.9	3.3	18.6	3.7	6.7	-2.5	9.0	11.8	1.5
Државни капитални инвестиции*	23.8	-34.4	26.0	-20.7	166.5	3.7	56.2	9.3	-16.4	25.0	-47.3	55.6	-6.8	-45.4	55.6	-1.9	442.6
Директни инвестиции***	4668.1	-2737.5	-6616.2	-10681.2	-10610.7	15231.4	1550.0	9560.3	9032.6	-5832.2	9936.2	763.8	-923.7	575.0	2867.3	3096.3	-
Долгорочни кредити на претпријатија*	4.1	8.2	11.5	5.8	7.3	2.5	0.7	3.9	2.2	-2.2	-6.5	-6.7	-5.0	-5.6	-5.6	-5.0	-4.4
Залихи на готови производи	9.0	15.7	2.6	-8.0	2.0	9.7	16.1	12.4	11.5	9.2	11.1	10.5	-3.1	3.3	-7.4	-5.0	-

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.

**реалните стапки на раст се добиени со користење на стапката на раст на дефлаторот на трошоците во градежништвото за нови објекти за домување.

***реалните износи се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните износи со нивото на индексот на потрошувачките цени (база година: 2022=100).

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.